

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMAGT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Grenadiers.

Redacteuren:

Jhr. J. T. ALTING VON GEUSAU, Generaal-Majoor, Commandant Ie Divisie.

D. A. VAN HILTEN, Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf.

P. W. PIETERS, Majoor der huzaren.

A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.

J. H. COUZY, Kapitein van den Generalen Staf.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784

Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

108ste JAAR No. 6

NADRUK VERBODEN

JUNI 1939

INHOUD.

	Blz.
Generaal C. J. Sniijders †	232
Spectatoriale Beschouwingen	234
De Infanterie Compagnie te Velde, door D. A. VAN HILTEN.....	247
Nieuwe Uitgaven	254, 268
Is Motorisatie van de Divisie-artillerie noodzakelijk? II, door B. KONING	255
Uit de Vakpers	271

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1939

GENERAAL C. J. SNIJDERS. †

Ter herinnering aan een flink soldaat, een bekwaam aanvoerder en een nationale figuur.

Hoofdredacteur van De Militaire Spectator 1888—1894.

ZOO heeft dan in den laten avond van 26 Mei het in de laatste weken steeds gevreesde en verwachte verscheiden van onzen Oud-Opperbevelhebber plaats gehad. In den gezegenden ouderdom van bijna 87 jaren is hij te Hilversum overleden.

Geboren te Nieuwe Tonge op 29 September 1852, trad hij reeds in 1869 in militairen dienst als cadet aan de Koninklijke Militaire Academie, om opgeleid te worden voor het wapen der Genie. Hij werd op 26 Juli 1872 benoemd tot tweede luitenant bij het toenmalige korps ingenieurs, mineurs en sappeurs, het latere wapen der genie.

Van 1873 tot 1875 was hij gedetacheerd in Nederlandsch Indië en maakte daar op Atjeh, in gezelschap van den tweede luitenant J. B. van Heutz, de belangrijke krijgsverrichtingen van die jaren mede, waarbij hij niet alleen het expeditie-kruis, doch tevens het ridderkruis 4e klasse van de Militaire Willemsorde verwierf, daarmede toen als jong officier reeds toonende, dat hij de eigenschappen van moed, beleid en trouw, die zijn geheele latere loopbaan kenmerkten, reeds op dien jeugdigen leeftijd bezat.

Generaal Snijders diende tot in den Kolonelsrang bij het wapen der Genie in de meest verschillende functies, o.a. als leeraar en later als hoofd van onderwijs in de genie-wetenschappen aan de K.M.A. De leercursussen op het gebied van de versterkingskunst, toen van zijn hand verschenen, werden zeer terecht ten hoogste gewaardeerd. Ook bij den Staf der Genie verdiende Generaal Snijders zijn sporen, getuige o.a. dat de kazerne van het 15e Regiment infanterie te Nijmegen, de „Snijders-Kazerne” genoemd is. Hoe hoog de capaciteiten van Kolonel Snijders werden aangeslagen, moge blijken uit het feit, dat hij in 1908, zonder ooit bij den Generalen Staf gediend te hebben, benoemd werd tot generaal-majoor, sous-chef van den Generalen Staf. In 1910 benoemd tot Chef van dat dienstvak, volgde in 1911 zijn bevordering tot luitenant-generaal.

Terwijl hij die functie bekleedde, brak in 1914 de wereldoorlog uit en op 31 Juli 1914 werd luitenant-generaal Snijders benoemd tot Opperbevelhebber van Land- en Zee-macht, op 9 Augustus daarna gevolgd door zijn bevordering tot Generaal.

Als O. L. Z. heeft Generaal Snijders aan onze Koningin en aan ons vaderland de allergrootste diensten bewezen. Zijn groote bekwaamheid, zijn schier onbegrensde werkkraft, zijn steeds aanwezige werklust en zijn strikte rechtvaardigheid hebben van Generaal Snijders in de vier mobilisatie-jaren gemaakt een waarlijk nationale figuur en een door hoog en laag geëerd en bemind leger-aanvoerder. Iedereen had in die jaren het rotsvaste vertrouwen in de leiding van de landsverdediging door dezen bekwamen Generaal.

Na de mobilisatie verliet Generaal Snijders den militairen dienst en hoewel hij reeds ruimschoots den leeftijd overschreden had, waarop men pleegt te gaan rusten, was daarvan voor dezen energieken en nog steeds oer-sterken persoon geen sprake.

Het is niet doenlijk in een kort bestek alles te vermelden, wat tusschen 1918 en thans nog door den Oud-Opperbevelhebber verricht is, want hij bleef werkzaam en stierf om zoo te zeggen in het harnas.

Zijn krachtige invloed op de ontwikkeling van onze luchtvaart, die o.a. drie reizen naar Nederlandsch-Indië noodig maakte, zijn steeds paraat zijn waar het gold de nationale zaak te bevorderen, zijn steeds op de bres staan voor de belangen van de verwaarloosde weermacht, dat alles is overbekend en deed de nationale figuur van Generaal Snijders nog steeds meer schitteren. Zijn stem was van metaal, zijn argumenten waren steeds overtuigend, zijn taal en woordenkeus steeds schoon.

Niet alleen de Nederlandsche Weermacht, neen, het overgrootste deel van het Nederlandsche Volk zal aan de graffombe van Generaal Snijders staan om hem dankbaar en in groote eere te gedenken. Een warm vaderlander is heengegaan!

Hij ruste in vrede!

GENERAAL C. J. SNIJDERS
Oud-Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht

SPECTATORIALE BESCHOUWINGEN

Instelling van Opperbevel in vredetijd en Commando Grensbeveiliging noodzakelijk.

Ons leger maakt thans een periode door, waarin de eene reorganisatie volgt op de andere en waarin veranderingen, meestal even zoovele verbeteringen, aan de orde van den dag zijn. Is zulks op zich zelf beschouwd al een buitengewoon moeilijke periode, de moeilijkheid wordt nog in het veelvoudige vergroot door de internationale spanningen die in Europa heerschen. Het is toch een algemeen erkende waarheid, dat leger-reorganisatie in een tijdperk van spanning, waarin men ieder oogenblik van den dag en van den nacht paraat moet zijn, tot de zeer ongewenschte handelingen behoort, welke handelingen men maar liever achterwege laat als de omstandigheden er niet met onweerstaanbare kracht toe dwingen. Men herinnert zich hoe vóór 1914 in Duitschland verschillende algemeen gewenschte reorganisatiën, o.a. die der legerkorpsen, achterwege bleven, omdat men de door reorganisatie ontstane verwarring, met het oog op de internationale spanning niet aandurfde.

In ons leger kunnen wij ons echter de weelde van het uitstellen van veranderingen en verbeteringen in dit spannend tijds-gewricht niet veroorloven. Daarvoor waren de tekortkomingen te groot en daarvoor was ons leger in de twintig na-oorlogsche jaren te sterk verwaarloosd. Ons werd geen keuze gelaten, wij moesten, niettegenstaande de internationale spanning, aan ons leger allerlei reorganisatiën en verbeteringen aanbrengeu op straffe van anders geheel onvoldoende bewapend en geheel onvoldoende geoefend in een mogelijk conflict betrokken te worden.

* * *

Nadat wij aan den herbouw van ons leger begonnen zijn, is, dank zij de energie van velen, reeds veel tot stand gebracht en met onverdroten ijver wordt er doorgewerkt aan verschillende andere noodige ver-

beteringen. Met name is dit laatste het geval met onze grensbeveiliging — lees mobilisatiedekking — en met onze kustbeveiliging.

Het kan echter niet ontkend worden, dat het bevelsapparaat bij de verschillende maatregelen min of meer stroef werkt. De verschillende troependeelen, die thans voor grens-, kust- en luchtverdediging aangewezen zijn, staan tactisch respectievelijk onder den Chef van den Generalen Staf, den Commandant der Vesting Holland en den Commandant der Luchtverdediging, terwijl de schakel, die deze commando's verbindt feitelijk ontbreekt, doch in wezen gevormd wordt door het Departement van Defensie, dat voor deze taak niet bestemd en dus ook niet geoutilleerd is. Behalve deze tactische commandanten zijn nog tal van andere autoriteiten noodig om deze troepen van het noodige te voorzien, als hoedanig wij noemen den Directeur voor het Materieel, den Inspecteur der Genie, den Hoofdintendant en den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst, die ook allen weer onder Defensie ressorteeren. Het behoeft wel geen bewijzen, dat zooveel kapiteins op de brug van dit eenvoudige scheepje, niet anders dan nadeelig kunnen werken op de richtige vaart daarvan. De ongelukkige lagere commandanten weten waarlijk dikwijls niet, tot wien zij zich moeten wenden om hun desiderata in vervulling te doen gaan. En al komen de verschillende verlangens ten slotte wel tot hun recht, zoo gaat er in de verschillende correspondentie, over zooveel schijven, wel zooveel verloren tijd zitten, dat de noodig geachte maatregelen slechts zeer langzaam kunnen genomen worden.

* * *

Het is wel merkwaardig, dat terwijl in onze dagen zooveel belangrijke hervormingen worden tot stand gebracht, het eerst en het meest noodige, dat bovendien weinig of geen geld kost, nagelaten wordt. Wij bedoelen hier een goede regeling van de hoogere bevels-

verhoudingen, culmineerende in de instelling van een Opperbevel in v r e d e s t i j d.

Hoewel naar onze vaste overtuiging, dat deel der zeestrijdkrachten, dat voor de verdediging van het Rijk in Europa bestemd is, ook onder dezen Opperbevelhebber moet ressorteeren, althans wat het strategisch en tactisch gebruik betreft, zullen wij ons daarin voorloopig niet verdiepen en alleen den blik richten op de Landmacht.

De Opperbevelhebber heeft alle strijdkrachten te land en in de lucht onder zijn bevelen, alsmede alle organen, hoe zij ook heeten mogen, die bestemd zijn om die strijdkrachten van het noodige materieel en de noodige uitrusting te voorzien.

Onder dezen vredes-opperbevelhebber moeten dus alle militaire autoriteiten ressorteeren, hoe zij ook heeten mogen. Indien deze bevelsverhouding thans bestond, zou de doorvoering van de verschillende hervormingen, waaronder in de eerste plaats te begrijpen de grensbeveiliging, een heel wat vlotter verloop hebben. Tal van regelingen, voorstellen, aanvragen, verzoeken e.d. zouden dan het reeds zoozeer met arbeid overkropte departement van Defensie niet behoeven te bereiken en verschillende langdradige *adviezen* van verschillende instanties, zouden dan vervangen kunnen worden, door korte en bondige *bevelen* van den Opperbevelhebber.

* * *

Naar den schijn is thans de Chef van den Generalen Staf de Opperbevelhebber, doch inderdaad is zulks het Departement van Defensie en dat achten wij in de gegeven omstandigheden in den grond verkeerd.

Het is uiteraard logisch, dat de man die de verschillende verdedigingsplannen voor ons land in vrede-tijd maakt, ook met de uitvoering in oorlogstijd en de contrôle in vrede-tijd wordt belast en aangezien die voorbereidende autoriteit zeer terecht bij ons is de Chef van den Generalen Staf, behoort deze autoriteit ook te zijn de Opperbevelhebber in vrede-tijd, aan wien o.a. de Commandant van het Veldleger en de Commandant Luchtverdediging ondergeschikt behooren te zijn. Deze Opperbevelhebber moet mitsdien de *eenige* buiten-departementale adviseur van den minister zijn.

Het is thans niet onze bedoeling om het voor en tegen van deze regeling al te diep in beschouwing te nemen, maar wel willen wij vaststellen, dat onder de militaire deskundigen de noodzakelijkheid van de instelling van een opperbevel in vrede-tijd, in onze dagen *algemeen* gevoeld wordt. Men mag over de details van uitvoering nog van meening verschillen, dat een opperbevel in vrede-tijd onafwijsbaar noodzakelijk is, wordt thans wel in alle legerkringen zonder voorbehoud erkend.

* * *

In den tegenwoordigen tijd is er bij de beschouwing van onze hoogere bevelvoering echter nog een belangrijk novum bijgekomen. Tot voor korten tijd toch was van een grensbeveiliging bij ons geen sprake. Gaandeweg zag men in, dat zulks met het oog op de gewijzigde rechtsbegrippen in Europa en op de vorming van gemechaniseerde en gemotoriseerde verbanden voor strategische overvallingen niet meer toelaatbaar was. En zoo ontstonden de 24 grensbataljons van de jonge lichte, weldra versterkt door een nagenoeg gelijk aantal oudere bataljons, welke oudere bataljons naar wij hopen weldra zullen kunnen vervangen worden door jongere, steeds parate bataljons, als n.l. de langere eerste oefentijd zijn beslag zal gekregen hebben.

Het was ongetwijfeld een bewijs van juist inzicht, toen de verschillende grensbataljons tot bepaalde commando's vereenigd en de Territoriale Bevelhebbers in Friesland, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg benoemd werden, terwijl enkele dier commando's nog onderverdeeld werden in groepen, omdat anders de rechtstreeksche commando-voering over een zoo groot aantal losse grensbataljons voor die Territoriale Bevelhebbers, mede gelet op de uitgestrektheid van hun gebied, onuitvoerbaar zou worden. Deze commando-voering in het klein strekt ongetwijfeld tot groote verheugenis, maar niet wel te begrijpen is, waarom men de commando-voering over deze grenstroepen in de hoogere regionen niet eveneens beter verzorgd heeft.

* * *

Nu staan de Territoriale Bevelhebbers rechtstreeks onder den Chef van den

Generalen Staf, hetgeen — afgezien van het rechtstreeksche — alleszins juist moet geacht worden, althans indien men, zooals wij, in die autoriteit den vredes-opperbevelhebber zien, want mocht een vredes-opperbevel worden ingesteld, dan behoort natuurlijk en volkomen logisch de grensbeveiliging onder dien opperbevelhebber te ressorteeren. Dat de kustbataljons thans onder den Commandant van de Vesting Holland staan mag een schijn van logica hebben, doch inderdaad heeft de kustbeveiliging — lees mobilisatie-dekking — vóór de mobilisatie, met de eigenlijke kustverdediging door de Vesting Holland weinig te maken.

Dat de Chef van den Generalen Staf, die thans de grenstroepen onder zijn orders heeft, daarover slechts een papieren bevelvoering kan uitoefenen, moet duidelijk zijn voor een ieder, die ook maar eenig inzicht heeft in de overstelpende hoeveelheid werk, die op het bureau van dien Chef, ten behoeve van de voorbereiding van de landsverdediging moet gepresteerd worden, een hoeveelheid, die nog zeer belangrijk zal toenemen, indien die Chef tot opperbevelhebber in vredetijd zal gepromoveerd worden.

Het is daarom dringend noodzakelijk, dat er ten spoedigste een autoriteit met den opperofficiers-rang wordt aangewezen als „Commandant Grensbeveiliging”.

* * *

Deze Commandant, die onder den Chef van den Generalen Staf, (lees vredes-opperbevelhebber) zal moeten ressorteeren, zal belast worden met de uitvoering van den grensdienst, waaronder te verstaan tactische opstelling der grenstroepen met alle bijbehorende zaken (vooral versterkingskunst), oefeningen, krijgstucht, e.d.

Juist nu die grensbeveiliging in wording en in opbouw is en daarbij nog tal van reorganisaties te wachten zijn, is een dergelijk eenhoofdig commando onmisbaar, maar dan moet het een commandant zijn, die de bevelvoering daadwerkelijk uitoefent, d.w.z. het grootste deel van zijn tijd bij de grenstroepen is en door eigen aanschouwing ziet wat er geschiedt en vooral wat er ontbreekt. Als hier een commandant wordt aangewezen, die alsmaar op zijn

bureau zit, dan wordt het opnieuw een papieren bevelvoering en geeft de instelling van het Commando-Grensbeveiliging geen verbetering, daarentegen alleen een papieren schakel meer.

Mogen wij spoedig in een volgende spectatoriale beschouwing kunnen vaststellen, dat de twee belangrijke wijzigingen, die in de hoogere bevelvoering zoo dringend noodig zijn, t.w. een Vredes-Opperbevel en een Commando Grensbeveiliging, haar beslag hebben gekregen.

Onze landsverdediging zal er wèl bij varen!

Nederland-België-Duitsland

De Meimaand heeft een overweldigende activiteit in de internationale politiek gebracht. Duitsland en Italië gingen een „lotsverbondenheid” aan, van een tot dusver in internationale verdragen ongekend verre strekking en Engeland worstelt met Rusland over het aangaan van een anti-agressie-pact, waarbij Frankrijk de bemiddelende derde is. En de Volkenbondvergadering legde ingekomen protesten van China en van den ex-koning van Albanië wegens ondervonden agressie van Japan en Italië onbehandeld ter zijde en stelde de behandeling van de noordelijke neutralen Zweden en Finland onder pressie van zijn Russischen voorzitter MAISKY uit tot September — bij leven en welzijn oftewel ad calendas graecas.

Bij al het daverende rumoer speelde Nederland geen rol. Het vervulde een betere: het bevestigde zijn goede verhouding met zijn twee buurlanden, België en Duitsland. Hare Majesteit de Koningin bracht een officieel bezoek aan België in antwoord op dat van Z. M. Koning LEOPOLD III eenige maanden geleden aan ons land. Dit Koninklijk bezoek aan Brussel en Luik is een schitterende demonstratie geworden van de uitnemende en hartelijke verhouding, welke tusschen buurvölker bestaan kan zonder enig verbond, pact of afspraak, een verhouding slechts gebaseerd op wederzijdsche eerbiediging en vriendschappelijke gezindheid tusschen twee volken, die slechts vrede willen en handhaving van hun onafhankelijkheid n a a r a l l e z i j d e n, en die hun vredesgezind-

heid niet van de daken schreeuwen, omdat zij in alle waarachtigheid niet anders dan vrede willen.

De Koning der Belgen en de Koningin der Nederlanden hebben woorden van diepe beteekenis en groote draagwijdte gesproken.

„Onze natiën,” aldus Koning Leopold, „gaan beide trotsch op een roemrijk verleden. Beide vertrouwen in de vrije instellingen, die zij voor zichzelf hebben uitgebouwd. Beide ijveren bovenal met geestdrift voor den vrede. Maar beide eischen, dat hun lotsbestemming in eigen handen behouden blijft.”

En naar aanleiding van de oproep van onze Koningin aan Haar volk tot morele en geestelijke herbewapening, sprak Koning LEOPOLD de stoute gedachte uit van een „besluit tot een duurzame eensgezindheid” van de kleine staten in Europa met hun meer dan 100 miljoen inwoners:

„Ware het niet wenschelijk, dat het edel initiatief van Uwe Majesteit, uit een zoo helder inzicht van onze menselijke plichten geboren, ook op het internationaal plan zou worden beproefd?

De kleine staten tellen in Europa meer dan honderd miljoen inwoners. Waarom zouden zij niet op zedelijk en oeconomisch gebied tot een duurzame eensgezindheid besluiten? Waarom zouden zij niet, naar de wijze woorden van Uwe Majesteit, „deze eensgezindheid in toepassing brengen bij de bestrijding van den hooggestegen nood, en de hinderpalen wegnemen, die den wereldopbouw tegenhouden?”

Een dusdanige medewerking zou doelmatig het verheven vredesideaal dienen, dat Uw volk evenals het mijne bezielt. Zij zou een gemeenschappelijk en sereen onderzoek mogelijk maken van de talrijke vraagstukken, die, thans onopgelost, ons aller levensbelangen bedreigen.”

Daarop antwoordde onze Koningin:

„De sympathieke woorden, door Uwe Majesteit gewijd aan de gedachte der morele en geestelijke herbewapening, zullen warmen weerklank vinden in het hart van mijn volk.

De gedachte, neergelegd in dat persoonlijke, tot mijn landgenooten gerichte woord behoeft niet aan staatkundige grenzen gebonden te zijn en ik zal er mij oprecht

over verheugen, wanneer het mogelijk zou blijken, haar in ruimeren kring een concreten vorm te geven.

Evenals Uwe Majesteit acht ik dit geenszins uitgesloten. In het huidig ernstig tijdsgewricht mag tusschen natiën als waartoe onze beide volken behooren niets worden verzuimd, wat, langs den weg van wederzijds elkander begrijpen, zou kunnen leiden tot een duurzame eensgezindheid, op zedelijk en op oeconomisch gebied. Een ernstige poging om tot dien opbouw te geraken, kan bij voorbaat van Nederlands medewerking verzekerd zijn.

Ik vraag mij af, of hier niet zoowel voor Nederland als voor België een belangrijke taak gelegen kan zijn in verband met den sociaal-oconomischen nood, waarin de wereld dieper dreigt te verzinken.”

Een „taak” in een „concreten vorm” voor de kleine staten met hun meer dan 100 miljoen inwoners, die hoewel verdeeld over vele in ver van elkaar gelegen landen en elkaars talen niet verstaande, toch een geestelijke eenheid vormen, omdat ze allen bezield zijn door denzelfden wil: zichzelf te blijven in vrede! Ieder die vele landen in Europa kent, zal ervaren hebben, dat men in de kleine, neutrale staten, ondanks verschil in landaard, steeds getroffen wordt door deze overeenkomstige gezindheid, die inderdaad een geestelijke band vormt tusschen die landen en waarvan men zich als Nederlander wel het meest bewust wordt in België, Scandinavië, Finland en de Oostzeestaten, — vrijwel alle gelegen tusschen de vrije zee aan de eene zijde en aan de andere zijde groote mogendheden, steeds verwickeld in internationale spanningen, die op hun kleine naburen dikwijls weinig aangenaam uitstralen.

En de taak voor die kleine staten zou dan zijn: „bestrijding van den hoog gestegen nood”, „wegnemen van de hinderpalen, die den wereldopbouw tegenhouden”, en van den „sociaal-economischen nood, waarin de wereld dieper dreigt te verzinken”

Het is inderdaad een stoute, maar eveneens een verheven gedachte, die de Koningin en de Koning van twee dier kleine volken uitgesproken hebben. De leiders der groote mogendheden, juist in deze dagen bij het aangaan van verbonden tot uiterste activiteit geprikkeld, hebben geen tijd om er naar te luisteren en wellicht

ook weinig belangstelling, — de grooten zullen immers onder eikaar den dienst wel voor de heele wereld uitmaken, — al achten ze het alle toch wel steeds een belang te vechten om de ziel der neutralen!

De door beide Vorsten uitgesproken gedachte is echter te zeer omljnd, te nauwkeurig omschreven, dan dat ze gerangschikt zoude mogen worden bij de gelegenheids-toespraken, waaraan de internationale politiek tegenwoordig zoo rijk is. De allerhoogste positie en de ernstige karakters van Hen, die deze redevoeringen uitspraken, wettigen de opvatting, dat hier inderdaad gezocht wordt naar eenige verbinding en samenwerking van de kleine staten, die in de groote politiek geen rol spelen, geen rol willen spelen, maar die met hun 100 miljoen, sociaal en economisch, een sterke, zij het niet georganiseerde, groep in Europa vormen.

* * *

Gelijktijdig met het Koninklijk bezoek aan België hebben hooge Nederlandsche autoriteiten: twee ministers en de burgemeesters van Amsterdam en Rotterdam, vergezeld van leidende personen uit industrie en handel, een bezoek gebracht aan Keulen, dat voor onze verhouding met Duitschland zeer belangrijk geweest is, mede in verband met de recente bezoeken van minister STEENBERGHE aan Berlijn en Leipzig. Er zijn in Keulen door onze ministers en de burgemeesters van onze grootste steden, zomede door industriele en financieele corypheeën als dr. FENTENER VAN VLISSINGEN en mr. VAN DER MANDELE en van Duitsche zijde, vele waardeerende redevoeringen gehouden en speciaal door dr. FENTENER VAN VLISSINGEN ook zakelijkharde woorden gesproken, waarvan het weergeven buiten het bestek van De Militaire Spectator valt. Doch dit moet ons van het hart: dat de te Keulen ten aanzien van Duitschland gesproken woorden een totaal andere klank en strekking hadden dan de geest, die in onze pers dikwijls tot uiting komt, zoodra het over Duitschland gaat. Terecht schreef mr. OUD in de *Kölnische Zeitung*, dat persoonlijk samentreffen altijd de beste weg is om elkanders nooden te kennen. En Minister STEENBERGHE sprak in hetzelfde blad de hoop uit, dat de vriendschappelijke betrekkingen tusschen Ne-

derland en Duitschland zich verder ongestoord mogen ontwikkelen en dat daadkrachtige samenwerking tusschen de beide landen verder tot beider bloei moge bijdragen.

Duitschland beoordeele de gezindheid in Nederland te zijnen aanzien naar deze uitspraken van verantwoordelijke staatslieden en niet naar wat onverantwoordelijke persorganen onder vertroebelende invloeden soms schrijven. De Nederlandsche neutraliteit sluit in: vriendschappelijke gezindheid tot zijn naburen, niet slechts tot België, óók tot Duitschland.

* * *

Het Koninklijk bezoek aan België onder- vond bij onzen anderen nabuur, Duitschland, groote belangstelling. Naar aanleiding van dat bezoek schreef de *Deutsche Diplomatische Korrespondenz*:

„Het is voor alle bij een waren vrede geïnteresseerde staten een voldoening, wanneer zij de overtuiging kunnen krijgen, dat landen van de beteekenis en positie van België en Nederland het oprechte streven toonen om, inplaats van de plannen van machtengroepering, welke ook, te bevorderen en daardoor de spanningen te verhoogen, integendeel door een *bewust afstand nemen daarvan* de rustende polen in het Europeesche volkerenleven te vermeerderen en te versterken.

Wat Duitschlands standpunt jegens de beide naburige Noordzeelanden betreft, het is ondubbelzinnig: *het Deutsche rijk eerbiedigt onvoorwaardelijk de onafhankelijkheid van beide landen*, wenscht echter ook die onafhankelijkheid door alle anderen geëerbiedigd te weten. *Alle veronderstellingen betreffende Deutsche plannen tot een overval en tot agressie behooren derhalve zonder meer thuis in het rijk der fabelen*. Zij kunnen dus slechts het doel hebben om de beide staten in de rechtlijnigheid hunner politiek te doen wankelen en hen met de middelen van de laster te brengen in een front, waarbij egocentrische voorstellingen of egoïstische motieven overheerschen en ieder rekening houden met erkend gerechtvaardigde strevingen van anderen ontbreekt.

Duitschland zelf heeft in geen enkel opzicht bedoelingen of bijgedachten om buitenstaanders en hen, die in het geheel niet betrokken zijn bij politieke controversen, welke het zelf nu eenmaal niet bespaard

blijven, daarbij te betrekken. Het verwacht van zijn kant niets anders, dan dat deze derde mogendheden haar welbegrepen belang er in zoeken, dat aanwezige spanningen door haar houding niet eventueel nog verhoogd worden, maar dat in laatste instantie de weg naar een vreedzame oplossing gevonden wordt."

Moge deze, uiteraard met voorkennis van de Duitse regeering gepubliceerde verklaring, na de herhaalde officieele Duitse uitspraken, dat Duitschland onvoorwaardelijk de onafhankelijkheid van Nederland en België eerbiedigt, ons volk immuun maken voor anti-Duitsch gestook uit onzuivere bron.

* * *

Deze Duitse verklaring is wel door onze dagbladers overgenomen, maar merkwaardigerwijze: zonder eenig commentaar, zelfs zonder er in het bijzonder de aandacht op te vestigen.

Deze verklaring, welke volkomen aansluit bij vroegere officieele uitspraken, o.a. in redevoeringen van HITLER, is echter zeer belangrijk voor Nederland zoowel als voor België. Kort gezegd komt ze hierop neer:

Duitschland eerbiedigt de onafhankelijkheid van beide landen, mits zij zich buiten elke machtingroeping houden en dus werkelijk neutraal zijn.

De onafhankelijkheidspolitiek van onze regeering is niet anders dan: werkelijke neutraliteit, vrij blijven van elke machtingroeping, zelfs geen non-agressieverdragen aangaan naar welke zijde ook, omdat zulk een verdrag met één zijde een niet gewilden indruk zou kunnen maken op de andere. *De voor Duitschlands eerbiediging van onze onafhankelijkheid noodige omstandigheid is dus volledig aanwezig.* De handhaving daarvan is door onze regeering verzekerd door, direct toen gevaar voor schending van onze grenzen zou kunnen dreigen, deze te versterken en te bezetten, van welke maatregelen de duurzaamheid verzekerd is door uitbreiding van het contingent, verlenging van den diensttijd en een nieuwe dislocatie van onze weermacht. Elke twijfel aan de zuivere onafhankelijkheidspolitiek van onze regeering en haar volstrekke neutraliteit is dus uitgesloten en evenmin valt er aan te twifelen, dat

ons volk ten deze volledig achter zijn regeering staat. Dat is „de openbare meening” in Nederland. En indien in de pers, die zich zoo gaarne als orgaan van de openbare meening aandient, bij uitzondering een andere, niet neutrale toon aangeslagen wordt, dan heeft men dat in het buitenland niet aan te nemen als de stem van het Nederlandsche volk, maar slechts als individueele uiting van publicisten, wier standpunt niet door het belang van het Nederlandsche volk bepaald wordt, maar vertroebeld is door bij-overwegingen, die met dat belang niets te maken hebben en zelfs daarmee strijdig zijn.

Lotsgemeenschap Duitschland-Italië.

Na de bezetting van Albanië door Italië en de terugneming van Memel door Duitschland heeft Groot-Brittannië het verzoenende standpunt van CHAMBERLAIN en daarmee zijn betrekkelijke passiviteit in de internationale politiek verlaten. Zijn activiteit heeft ten doel een anti-agressiefront in het leven te roepen door uitbreiding van de Britsch-Fransche samenwerking ten Westen van Duitschland en Italië met de Sovjet-Unie en Turkije in het Oosten. Of dit een al dan niet omsingelingspolitiek mag worden genoemd, is spelen met een woord; feit is, dat de as-mogendheden daardoor ingeklemd zullen worden. Zij zijn dus uitsluitend op elkaar aangewezen en zij hebben deze consequentie, die trouwens slechts een voortzetting van hun samenwerking in de laatste jaren beteekent, volledig aanvaard en daartoe op 22 Mei te Berlijn een verdrag van vriendschap en bondgenootschap aangegaan van zoo verre strekking, dat zij hun lot in oorlog en in vrede verbonden hebben. Daardoor hebben zij, nog vóór het anti-agressiepact tot stand gebracht is, gedemonstreerd dat de daardoor verbonden staten — en het staat nu wel reeds vast, dat dit slechts een zeer los en slechts in bepaalde gevallen in werking tredend verbond zal zijn — zullen komen te staan tegenover een éénheidsfront, zeer waarschijnlijk onder een gemeenschappelijk opperbevel.

De considerans van het Duitsch-Italiaansch verdrag van 22 Mei 1939 luidt als volgt:

„De Duitse Rijkskanselier en Zijne Majesteit de koning van Italië en Albanië, keizer van Abessinië, achten het tijdstip aangebroken om de innige verhouding van vriendschap en saamhoorigheid, welke tusschen het nationaal-socialistische Duitschland en het fascistische Italië bestaat, door een plechtig verdrag te bekrachtigen.

Nu door de gemeenschappelijke, voor alle tijden vastgelegde grens tusschen Duitschland en Italië de veilige brug voor wederzijdsche hulp en steunverleening geslagen is, spreken de beide regeeringen zich opnieuw uit ten gunste van de politiek, die, wat haar grondslagen en doeleinden betreft, reeds eerder tusschen haar overeengekomen is, en die succesvol gebleken is zoowel voor de bevordering van de belangen der beide landen alsook voor de beveiliging van den vrede in Europa.

Door de innerlijke verwantschap van hun wereldbeschouwingen en door de groote gemeenschappelijkheid hunner belangen hecht met elkander verbonden, zijn het Duitse en het Italiaansche volk vastbesloten, ook voortaan zijde aan zijde en met vereende krachten op te komen voor de beveiliging van hun levensruimte en voor de handhaving van den vrede. Op dezen hun door de geschiedenis aangegeven weg willen Duitschland en Italië, te midden van een wereld van onrust en ontbinding, zich wijden aan de taak, de grondslagen der Europeesche cultuur te beveiligen.”

De artikelen luiden:

Art. I. De verdragsluitende partijen zullen permanent in voeling met elkander blijven, ten einde zich over alle gemeenschappelijke belangen of over quaesties, die den Europeeschen toestand raken, met elkaar te verstaan.

Art. II. Indien de gemeenschappelijke belangen der verdragsluitende partijen door internationale gebeurtenissen van welken aard ook in gevaar mochten komen, zullen zij onverwijld in overleg treden over de tot handhaving van die belangen te nemen maatregelen.

Indien de veiligheid of andere levensbelangen van een der verdragsluitende partijen van buitenaf mocht worden bedreigd, zal de andere verdragsluitende partij de bedreigde haar volledige politieke en diplomatieke steun ten deel doen vallen om aan die bedreiging een eind te maken.

Art. III. Indien het, tegen de wenschen en de hoop der verdragsluitende partijen in, er toe zou komen, dat een harer in militaire verwickelingen geraakt met een andere mogendheid of met andere mogendheden, zal de andere verdragsluitende partij haar terstond als bondgenoot te hulp komen en haar met al haar strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht bijstaan.

Art. IV. Ten einde, als het geval zich voordoet, de snelle nakoming van de in art. III aanvaarde verbondsplichten te verzekeren, zullen de regeeringen der beide verdragsluitende partijen haar samenwerking op militair terrein en op het terrein der oorlogseconomie nog inniger maken.

Op dezelfde wijze zullen de beide regeeringen zich ook voortdurend verstaan over andere, voor de feitelijke uitvoering van de bepalingen van dit pact noodzakelijke maatregelen.

De beide regeeringen zullen met het oog op de hierboven in de alinea's 1 en 2 aangeduide doeleinden, permanente commissies vormen, die onder leiding van de beide ministers van Buitenlandsche Zaken zullen staan.

Art. V. De verdragsluitende partijen verplichten zich thans reeds, in geval van een gemeenschappelijk gevoerden oorlog, wapenstilstand en vrede slechts in volkomen overeenstemming te sluiten.

Art. VI. De beide verdragsluitende partijen zijn zich de betekenis bewust, welke aan haar gemeenschappelijke betrekkingen tot de met haar bevriende mogendheden moet worden toegekend. Zij zijn vastbesloten, deze betrekkingen ook voortaan te handhaven en er gezamenlijk vorm aan te geven, overeenkomstig de gelijksoortige belangen, waardoor zij met die mogendheden verbonden zijn.

Art. VII. Dit verdrag treedt terstond na de onderteekening in werking. De beide verdragsluitende partijen zijn het er over eens, de eerste periode van zijn geldigheid op tien jaar vast te stellen. Zij zullen zich tijdig vóór het verstrijken van dien termijn over de verlenging van den geldigheidsduur van het verdrag verstaan.

* * *

Permanent in voeling met elkander blijven over den Europeeschen toestand — overleg als de gemeenschappelijke belangen in gevaar komen — politieke en diplomatieke steun als één der partijen bedreigd wordt — bijstand met alle strijd-

krachten als „tegen den wensch en de hoop” der partijen een harer in militaire verwickelingen geraakt — nog inniger samenwerking door permanente commissies op militair en oorlogs-economisch gebied — wapenstilstand en vredessluiting slechts in volkomen overeenstemming — dit alles vormt inderdaad volledige lotsverbondenheid, *lots g e m e e n s c h a p*

Naar verluidt zullen nog drie annexen bij het verdrag komen betreffende: 1e. de militaire hulp en de vorming van een gemeenschappelijk opperbevel, 2e. de economische samenwerking in oorlog en vrede, 3e. de verdeling van invloed-zônes in Europa, het gebied van de Middellandsche Zee en Afrika.

* * *

Is de strekking van het verbond slechts defensief of sluit zij agressie niet uit? Art. III spreekt van bijstand indien een der partijen in „militaire verwickelingen” geraakt, dus in alle gevallen, zoowel bij verdediging als bij aanval.

Maar wat is de bedoeling van partijen? De considerans zegt het: „ook voortaan, zijde aan zijde, en met vereende krachten op te komen, voor de beveiliging van hun levensruimte en voor de handhaving van den vrede”.

Het laatste is duidelijk, handhaving van den vrede, maar wat is „beveiliging van hun levensruimte” (*Sicherung ihres Lebensraumes*)? Wat is de „levensruimte” van een volk? Hier hebben wij te doen met een nieuwe terminologie, afkomstig uit de nieuwe „ideologieën”, fascisme en nationaal-socialisme. Levensruimte omvat niet slechts het oude begrip „grondgebied”, het territorium binnen de landsgrenzen. Een klare definitie van het begrip levensruimte hebben wij noch in de fascistische, noch in de nationaal-socialistische programma's of litteratuur kunnen vinden. Wel blijkt, dat levensruimte niet slechts omvat het gebied waarop het volk gesloten leeft, doch ook dat, waarop afgescheiden volksgroepen leven, mede dat, waarheen het volk zijn productie afzet of waar het zijn bevolkingsoverschot een bestaan wil doen vinden en voort dat waarvan het zijn levensbehoeften of grondstoffen betreft. „Levensruimte” is dus een wel zeer verstrekkend begrip, dat het meest overeenkomt met „belangengebied”.

Een toepasselijke beschouwing vonden wij in een artikel van den Romeinschen correspondent van de *Kölnische Zeitung*, waarin deze Italiaansche opvattingen weer geeft:

„De as-staten hadden behoefte aan levensruimte, maar deze bevindt zich in gebieden, welke voldoen aan de levensbelangen van beide landen. Die belangen zijn echter van verschillende natuur. Er zijn er in landen, welke naar hun lotsbestel (*schicksalmässig*) met de eene of de andere natie van de as samenhangen. Tegen deze territoria, die zich in Europa bevinden, is geenerlei agressieve politiek van de as gericht, hier zou slechts de wensch bestaan naar een oprechte samenwerking en een wederzijdsche werkelijkheidspolitiek van solidariteit en vooruitgang. Andere levensruimten, die voldoen aan de vitale belangen van Duitschland en Italië, bevinden zich in Afrika. Het betreft hier, naar semi-officieele uitlatingen, vraagstukken van arbeidsmogelijkheid en gelijkstelling der posities in den zin van internationale bewegingsvrijheid.”

* * *

Er wonen 30.000 Duitschers in ons land, Duitschland betreft levensmiddelen en andere goederen van Nederland en het zet er veel van zijn producten af. In den wijden zin van het begrip zou ook ons land dus deel uitmaken van de Duitse „levensruimte”. Het is dus ook voor ons land van belang, wat in den considerans van het Duitisch-Italiaansch verdrag bedoeld wordt met „*Sicherung ihres Lebensraumes*.”

Wij vroegen daarom aan een Duitse autoriteit op den man af: „wat beteekent ten aanzien van Nederland *beveiliging van Duitse levensruimte*?”

Het antwoord kwam hierop neer: „beveiliging, dus handhaving van de levensbelangen van het Duitse volk, waarbij Nederland betrokken is. Leven thans Duitschers onbelemmerd in Nederland en Nederlanders in Duitschland, betreft thans Duitschland goederen uit Nederland en Nederland uit Duitschland, is thans Nederland onafhankelijk van Duitschland en van elke andere mogendheid, dan heeft Duitschland te dezen aanzien slechts één belang, n.l. dat dit alles zoo blijft. Levensruimte gaat over en weer over de grenzen heen en

met *beveiliging van levensruimte* — en let wel: er staat *beveiliging*, niet *uitbreiding van levensruimte* — wordt niet meer bedoeld dan *handhaving van bestaande middelen tot levensmogelijkheid*, *handhaving van bestaande levensverhoudingen* en *belangen met volledige erkenning en handhaving der bestaande territoriale grenzen.*”

Anti-agressiepact.

Bijna drie maanden reeds werken Engeland en Frankrijk aan het anti-agressiepact met de Sovjets, maar vooralsnog zonder resultaat wegens de onverzettelijkheid van Rusland, dat een geheel wederkeerige overeenkomst eischt, wat Engeland aanvankelijk niet wilde. STALIN rekt tergend, wetende, dat de westelijke mogendheden Rusland noodig hebben en dit is voor de communisten reeds een triomf. STALIN heeft LITWINOF-FINKELSTEIN, die vele jaren Rusland diplomatiek vertegenwoordigde, doch blijkbaar te soepel geworden was, aan den dijk gezet.

Op 26 Mei zijn de Britsch-Fransche voorstellen naar Leningrad gezonden. Gepubliceerd zijn ze niet, maar volgens de *Evening News* is de inhoud als volgt:

Par. 1. *De Sovjet-Unie zal onmiddellijk Engeland en Frankrijk te hulp komen, wanneer deze mogendheden onder de volgende omstandigheden in een oorlog worden mee-gesleurd:*

1. *ten gevolge van een onmiddellijken aanval op deze mogendheden;*
2. *tengevolge van het ten uitvoer leggen van de garantie-beloften van deze mogendheden aan andere staten;*
3. *tengevolge van het beantwoorden van ieder verzoek om hulp door eenige Europeesche mogendheid, welke het slachtoffer is van een aanval.*

Indien de Sovjet-Unie in een oorlog wordt betrokken tengevolge van een der drie genoemde punten, zullen Engeland en Frankrijk de Sovjet-Unie te hulp komen.

Par. 2. *De hulp zal worden gegeven overeenkomstig artikel 16 van het handvest van den Volkenbond.*

Par. 3. *De beste wijze van het verleenen van hulp zal worden bestudeerd in besprekingen tusschen de drie mogendheden.*

Par. 4. *In geval van een aanval zullen onmiddellijk besprekingen tusschen de drie mogendheden worden gevoerd.*

Par. 5. *De belangen van de mogendheden, aan wie hulp wordt verleend, moeten ge-eerbiedigd worden.*

Par. 6. *Het verdrag is gesloten voor een tijdvak van vijf jaar.*

De Russische minister van buitenlandsche zaken, MOLOTOW, heeft in een op 31 Mei voor het Sovjet-parlement gehouden rede dit voorstel „ondoeltreffend” genoemd. De Sovjet-Unie staat op een pact van uitsluitend defensieven aard, een garantie aan alle buurlanden van de Sovjet-Unie en een concrete overeenkomst van bijstand voor het geval een der onderteekenaars aangevallen wordt.

Voor de neutralen, dus ook voor Nederland, is het meest belangrijk paragraaf 3 van het voorstel. Mede in verband met Engelsche en Fransche perscommentaren zou deze paragraaf beteekenen: als enig land in Europa zijn onafhankelijkheid bedreigd acht, — als het zich daartegen verzet met eigen wapenen (zoo een strategische overvaling tijd laat!), — als het dan de hulp inroept van Engeland, Frankrijk en/of de Sovjet-Unie, — als een dezer mogendheden den oproep zou beantwoorden, — dan eerst zal de overeenkomst tot gevolg hebben, dat de twee anderen automatisch er bij betrokken zouden worden. Of het overvallen land er dan nog veel aan zal hebben, is een vraag; blijkbaar hoopt men van deze overeenkomst een preventieve werking: dat de mogelijkheid van hulp van Engeland, Frankrijk en Rusland, aan een overvallen staat, Duitschland en Italië van agressie terughouden zal. Maar méér dan die mogelijkheid bestond al in het geval van Tsjecho-Slowakije: daargelaten de nooit nagekomen sanctiebepalingen in art. 16 van het Volkenbondshandvest, volgens welke Engeland had kunnen optreden, waren Frankrijk en Rusland door overeenkomsten met Tsjecho-Slowakije verplicht geweest dit land bij te staan en ze hebben het niet gedaan. Als het anti-agressieverbond geen verdere strekking krijgt, dan is het eenige verschil met den tegenwoordigen toestand, dat als en als en als of Engeland, of Frankrijk of Rusland een van alle aan een oproep om hulp gevolg geeft, de beide andere ook moeten helpen. Als . . . Maar als niet één dezer landen begint aan den oproep om hulp te voldoen, waartoe niets ze verplicht, dan behoeven de andere het ook niet te doen. En dan zal het over-

vallen, zichzelf met de wapens verdedigende en hulp vragende kleine land alleen staan, precies zooals Tsjecho-Slowakije alleen gelaten is.

De kleine landen, die eventueel door agressie van een der as-mogendheden zouden kunnen worden bedreigd, verkrijgen dus geen enkele zekerheid van hulp der anti-agressiestaten, die ze trouwens ook niet gevraagd hebben, omdat zij hun heil uitsluitend zien in onafhankelijkheidspolitiek. Zelf afweerbereid zijn eigen grenzen naar alle zijden permanent beveiligen, is de eenige zekerheid voor de neutralen — en dat doet Nederland.

De *Matin* schrijft nog:

„Voorts doet men opmerken, dat de territoriale onschendbaarheid van Nederland en Zwitserland gewaarborgd is door Frankrijk en Engeland, altijd op voorwaarde, dat deze twee neutrale staten, ingeval zij bedreigd zouden worden, er de voorkeur aan geven het risico te loopen bij algemeene vijandelijkheden betrokken te worden, liever dan af te zien van hun onafhankelijkheid, hoewel de nieuwe garanties slechts van toepassing zijn, wanneer de landen, waarop zij betrekking hebben, besluiten zich zelf tegen een daad van agressie te verdedigen.”

Deze laatste „opmerking” raakt kant noch wal en zoo ze niet het doel heeft wantrouwen tegen Nederland en Zwitserland op te wekken bij de juist op dit punt zeer gevoelige as-mogendheden, dan kan ze dat zeker ten gevolge hebben.

Van eenigen waarborg door Frankrijk en Engeland aan Nederland en Zwitserland, op welke „voorwaarde” dan ook, is hier niets bekend en het is niet te bout deze „opmerking” als verzinsel te kwalificeeren.

Volkenbond.

Bij de opening der zitting van den Volkenbondsraad, onder voorzitterschap van den Rus MAISKY, legde Lord HALIFAX buiten de agenda om een verklaring af. De veranderingen in Europa sinds September, zoo zei hij, hebben de Britsche regeering genoodzaakt tot een zekere actie en verplichtingen van bijzonderen aard op

zich te nemen, die op vreedzame en precies omschreven doeleinden gericht zijn. Het was onmogelijk deze actie door tusschenkomst van den Volkenbond uit te voeren, waardoor diens invloed en werkzaamheid aangetast is, maar als de onderhandelingen voltooid zijn, zal Engeland de resultaten te gelegener tijd meedeelen aan den Volkenbond, waaraan Engeland niet minder krachtig dan ooit te voren vasthoudt. — Zeer logisch was dit betoog niet: praktisch ageeren buiten den Volkenbond, theoretisch er aan vasthouden.

BONNET nam hetzelfde standpunt in: wij moeten vaststellen, dat de Volkenbond niet in staat gebleken is tegenover de op elkaar volgende beroeringen de noodzakelijke geneesmiddelen toe te passen; dat kunnen wij echter niet veroordeelen en de Volkenbond blijft de bewaarder van de groote gedachten, waardoor de politiek der landen, die het Volkenbondsverdrag eerbiedigen, van dag tot dag beziel blijft. — Als het niet zoo'n hooge vergadering was zou men denken: ze zeggen maar wat. Welke van de landen, die dan het Volkenbondsverdrag „eerbiedigen”, is de sanctieverplichtingen volgens art. 16 nagekomen ten aanzien van Tsjecho-Slowakije? Wee den kleinen landen, die er nog iets van zouden verwachten!

Het beroep van China op den Volkenbond, leidde tot twee resoluties, waarvan de Chineesche afgevaardigde zei, dat ze in het geheel geen vooruitgang brachten.

Finland en Zweden kwamen met de door ons herhaaldelijk besproken quaestie van de versterking der Aolands-eilanden. MAISKY, nu niet als voorzitter maar als afgevaardigde van Rusland, verlangde verdaging van dit voorstel tot September. Finland en Zweden verklaarden verdaging onaannemelijk op grond van veiligheidsoverwegingen, waarop MAISKY, nu weer als voorzitter, aankondigde, dat over het Aoland-rapport niet gestemd zou worden, maar dat het, met de afgelegde verklaringen... in de notulen zou worden opgenomen.

Finland, in overleg met Zweden, heeft het Volkenbondsverdrag nu eens wel geeerbiedigd, door de Aolands-eilanden niet op eigen gezag te versterken, maar eerst toestemming te vragen van den Volkenbond. Resultaat: het verzoek komt in de notulen!

Scandinavië, Finland en de Randstaten.

Is het te verwonderen, dat het wantrouwen van de Noordelijke landen tegen de Volkenbondspolitiek van de Westelijke groote mogendheden toeneemt? Dat is sterk tot uiting gekomen nadat de *Times* betoogd had, dat art. 16 van het Volkenbondsverdrag (het Sanctie-artikel) tot grondslag van de gemeenschappelijke Engelsch—Fransch—Sovjetrussische politiek gemaakt zou kunnen worden. De Zweedsche professor BAGGE heeft in *Nya Dagligt Allehanda* gepleit voor het uittreden van Zweden uit den Volkenbond. En *Stockholms Tidningen* schrijft: „Snel genoeg kunnen wij gedwongen worden Genève vaarwel te zeggen, als bevestigd wordt, dat de Volkenbondsmachinerie en het Sanctie-artikel benut worden om het Engelsch—Russische verbond tot stand te brengen.

Dat de vertegenwoordigers der groote mogendheden de vergadering te Genève gebruikten als hoofdpunt hun verbonds-onderhandelingen te bevorderen, hoewel formeel naast de Raadszitting en natuurlijk zonder dat de vertegenwoordigers der neutrale staten het geringste daarmee te doen hadden, moest een slechten indruk maken op de openbare meening in de landen, die zich buiten alle verbonden houden. Als de Aolands-quaestie niet op de agenda gestaan had, was er alle reden geweest voor den Zweedschen minister van buitenlandsche zaken om verre te blijven van een zitting te Genève met dit karakter. Deze methoden der groote mogendheden dwingen de neutralen tot een verandering van hun positie. Wij moeten er voor bedanken dobbelsteenen in het spel der groote mogendheden te zijn.”

* * *

Op Duitschlands aanbieding van non-agressieverdragen hebben Finland, Zweden en Noorwegen geantwoord, dat zij zich niet door Duitschland bedreigd gevoelen en dat zij, met handhaving van de beginselen van neutraliteit, integriteit en onafhankelijkheid voornemens zijn met geen enkel land non-agressieverdragen te sluiten. Denemarken en Lithauen hebben zich tot een niet-aanvalsverdrag bereid verklaard; Estland en Letland onderhandelen nog met Duitschland.

De spanning tusschen Duitschland en

Polen houdt door wederzijdsche incidenten nog aan. Kolonel Beck, de Poolsche minister van buitenlandsche zaken, heeft in zijn op 5 Mei in het parlement gehouden rede echter o.a. verklaard: „*Polen acht elke bespreking met Duitschland mogelijk*; het wil objectief, vol goeden moed en rekening houdend met de ervaringen van den laatsten tijd, onderhandelen. Maar het wil geen vrede tot elken prijs; het wil zijn belangen erkend zien en het stelt zijn eer boven alles.”

* * *

Engelsche beschouwing over Duitschlands oorlogspotentieel.

Aan een beschouwing in de *Financial Times* over Duitschlands oorlogspotentieel ontleenen wij het volgende:

Er zijn vier hoofdvereischen voor het succesvol voeren van een oorlog: de mogelijkheid om de militaire en civiele bevolking redelijk goed te voeden, de voorziening van industriële grondstoffen, de capaciteit om oorlogsmateriaal te fabriceren, en de voorziening van reserve-troepen.

Duitschland kan tot ongeveer 80 % zichzelf van voedsel voorzien. De graanpositie schijnt op het oogenblik redelijk gunstig. De oogst van het vorige jaar was voldoende voor de behoeften. De vleeschpositie is nauwelijks bevredigend en er is een groot tekort aan melkproducten en vetten. In vreedetijd zijn Duitschlands voedselbronnen voldoende. In oorlogstijd zou de productie vermoedelijk kleiner worden en tegelijkertijd zou er grooter verbruik zijn, want soldaten eten meer dan arbeiders. Door intensivering van de rantsoeneering, door het betrekken van voedsel uit Oost-Europa en door het handhaven van invoer van sommige producten uit de neutrale landen door die met oorlog te bedreigen, zou Duitschland in staat zijn in oorlogstijd zijn voedselvoorziening eenigermate op peil te houden.

Duitschlands binnenlandsche productie van grondstoffen voor oorlogsmateriaal is ontoereikend. Van zeven groepen industrieële materialen is een bijna onuitputtelijke voorziening noodig voor succesvol doorvoeren van den oorlog, n.l. olie, ijzererts, niet-ijzer-metalen, hout, rubber, steenkolen en textielproducten. In slechts twee van deze groepen — steenkolen en hout — kan Duitschland zelf voor zijn voorziening

zorgen. Aan olie en petroleum verbruikt Groot-Duitschland in vreedetijd $6\frac{1}{4}$ millioen ton. In oorlogstijd zou het verbruik van de burgerbevolking drastisch worden verminderd, maar leger, luchtmacht en vloot zouden, afgaande op Deutsche gegevens, in totaal 15—20 millioen ton noodig hebben. De tegenwoordige binnenlandsche productie bedraagt $2\frac{1}{2}$ millioen ton. Deze hoeveelheid zou in oorlogstijd kunnen worden vergroot, ten koste van geweldige bedragen voor steenkolen, arbeidskrachten en kapitaalinvesteeringen, — vier ton steenkolen worden vereischt om één ton petroleum te maken. Vergroting van de binnenlandsche olieproductie met vier millioen ton is onwaarschijnlijk en dan zal nog 8—16 millioen ton meer moeten worden ingevoerd. De invoer uit Roemenië kan worden uitgebreid tot ongeveer 7 à 8 millioen ton, mits vervoer mogelijk is, maar Roemeensche olie voldoet niet aan de eischen voor vliegmaschinen.

Het verbruik aan ijzererts is ongeveer 30 millioen ton per jaar. Hiervan wordt de helft in gewicht (maar veel minder in ijzervolume) in Groot-Duitschland geproduceerd. In 1938 werden 22 millioen ton erts ingevoerd uit Zweden, Lotharingen, Spanje en andere landen. Zweedsch erts is het voornaamste voor de wapenfabricatie, want het is van de beste kwaliteit. In oorlogstijd zou het technisch onmogelijk zijn het te vervangen door het minderwaardige binnenlandsche erts. Maar zelfs al zou Zweedsch erts ongelimiteerd verkrijgbaar zijn, zou Duitschland moeite hebben om het te vervoeren. In vreedetijd gaat het grootste deel er van langs de Westkust van Scandinavië door de Noordzee en via den Rijn. Het is mogelijk hiervoor een anderen weg te kiezen en zonder twijfel zijn plannen voorbereid om dat te doen. Maar zulk een omlegging zou zoowel de kosten van de staalproductie als de druk op het binnenlandsche vervoer doen toenemen. (De „andere weg” voor het transport van Zweedsch ijzererts naar Duitschland kan slechts over de Oostzee loopen en daarom is de herhaaldelijk door ons besproken quaestie der Finsche Aolandseilanden zoo belangrijk. *S p e c t a t o r.*).

Aan ten hoogste een vijfde van de rubberbehoefte kan worden voldaan door Buna (kunstmatige rubber), zelfs in vreedetijd. Niet meer dan een derde van de ver-

eichte hoeveelheden textielvezels kan door kunstmatige vezels worden gedekt. Wat niet-ijzer-metalen betreft, hangt Duitschland af van buitenlandsche bronnen voor zijn nikkel, bijna al zijn koper, het meeste van zijn lood, een deel van zijn zink, en in oorlogstijd zou het zelf enkel voor voldoende hoeveelheden aluminium en magnesium kunnen zorgen. Voor hout kan het zelf geheel zorgen, sinds de bosschen van Tsjecho-Slowakije voor den kap beschikbaar zijn. Steenkolen en bruinkolen heeft Duitschland zelf meer dan voldoende.

* * *

Duitschlands wapenindustrie is inderdaad zeer sterk; grooter dan de Engelsche en zij kan wel even groot zijn als die van Engeland en Frankrijk samen. Volgens de volkstelling in 1938, waarin Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije niet begrepen, waren er 3.740.000 arbeiders in de ijzer- en staal-, alsmede in de metaal- en machine-industrie. In Engeland zijn er slechts 2.570.000. De Deutsche staalindustrie heeft een capaciteit van 25.000.000 ton, de Engelsche slechts 14.500.000. Tot voor kort was de Deutsche productie van vliegtuigen twee- of driemaal zoo groot als de Engelsche. De Engelsche vliegtuig-productie stijgt thans zeer snel. In de chemische industrie heeft de Deutsche producent waarschijnlijk eenige meerderheid. Als Duitschland in staat was zich de grondstoffen te verschaffen om deze gigantische industriele oorlogsmachine aan voedsel te helpen, zou het zeker in geen geval voor Engeland en Frankrijk onderdoen. De luchtbescherming van de sleutel-industrie is in Duitschland verder gevorderd dan in Engeland. Als de Russische industrie zich niet ontwikkeld had en als de geallieerden niet in staat waren van de Vereenigde Staten te koopen, en als de Duitschers zichzelf konden voorzien van de noodzakelijke grondstoffen, zou hun land in een geweldig machtige positie verkeeren voor het voeren van een langdurigen oorlog, maar dit zijn drie gewichtige omstandigheden.

Het binnenlandsche transportprobleem is heel moeilijk. Het particuliere gebruik van de spoorwegen is al beperkt en er zijn geen aanvullende hulpbronnen voor het extra verkeer, dat een oorlog met zich zou brengen. Meer gebruik van de autowegen zou

het benzine-verbruik belangrijk doen toenemen.

Door het geheele systeem heen is inderdaad de spanning van de herbewapening in hooge mate merkbaar. De spanning in het transportstelsel en in de electriciteitsvoorziening en de onbekwaamheid van de industrie om het noodzakelijke onderhoudswerk te verrichten, vormen één van zijn aspecten. Een tienurendag is nu regel geworden en zelfs in de kolenmijnen is de arbeidsduur verlengd tot $8\frac{3}{4}$ uur. Deze arbeidsintensiteit, gevoegd bij de schrale voedselvoorziening en onvoldoende vervangmiddelen, moet de Deutsche volkskracht op den duur ondermijnen, zooals ook het psychologisch effect van dit tempo het moreel op den duur moet verzwakken.

* * *

De *Financial Times* concludeert, dat er ernstige twijfel bestaat ten opzichte van Duitschlands economische macht ingeval van een *langdurigen* oorlog. Als Duitschland naburige neutralen zou kunnen dwingen tot levering van essentiele grondstoffen op crediet en als deze grondstoffen aan de Engelsch-Fransche blokkade kunnen ontsnappen, zal de positie anders worden. Als de Deutsche onderzeebooten bovendien in staat zouden zijn Engelsche en Fransche aanvoeren, in het bijzonder uit Amerika, af te snijden, zou hetzelfde geval zich voordoen, maar dat is niet waarschijnlijk. In het begin van 1939 hadden Engeland en Frankrijk 1.800.000 ton aan oorlogsschepen, de gecombineerde Deutsche en Italiaansche vloten slechts 620.000 ton. Bovendien hadden Engeland en Frankrijk tezamen 670.000 ton in aanbouw, tegen Duitschland en Italië 400.000 ton. De Engelsche en Fransche koopvaardijvloten beschikken tezamen over 23.600.000 ton tegen 22.450.000 ton in 1914, de Deutsche koopvaardijvloot 4.230.000 ton tegen 5.130.000 ton in 1914. Het is duidelijk, dat Duitschlands positie sterk zou zijn als het de Engelsche en Fransche schepen zou kunnen vernietigen, want Engeland en Frankrijk zijn even afhankelijk van den invoer als Duitschland.

De geheele Deutsche structuur wekt den indruk, dat zijn maximale oorlogsmacht terstond ontwikkeld zou worden. Er is geen reserve kracht, in financieel, industrieel of arbeids-opzicht en ook niet moreel. De

oorlogspotentieel van Engeland en Frankrijk zal gestadig toenemen. In het Engelsche stelsel is groote slapheid — werkloosheid, hooge levensstandaard, economische privileges — en deze slapheid kan slechts in oorlogstijd worden opgeheven. In een nieuwen oorlog zou Engeland zijn maximum aan krachtsinspanning gemakkelijker bereiken dan in 1914-'18, maar langen tijd nadat Duitschland de zijne had bereikt.

Het zou inderdaad op elken logischen grondslag zelfmoord voor de Deutsche Regeering beteekenen tot een oorlog te besluiten. Na zes maanden zou het tempo van de Deutsche militaire krachtsinspanning hoogstwaarschijnlijk verslappen en na een jaar zou Duitschland met de zwaarste en ernstigste moeilijkheden te kampen hebben, zonder eenige kans op een uiteindelijk succes. Deze feiten zijn even goed in Duitschland bekend als in Engeland. Bij een wanhopige poging om een bliksemsnelle oorlog te winnen door een overweldigenden druk op de Maginot-linie, gepaard met massale luchtaanvallen, lijkt de mogelijkheid op succes zeer klein. De gecombineerde Engelsche en Fransche luchtmachten zouden stellig den voorsprong te niet doen, zelfs als de Maginot-linie zou worden gebroken. Het is moeilijk te gelooven, dat Duitschland met één slag een beslissende meerderheid tot stand zou kunnen brengen. In het begin zou Duitschlands kans het grootst zijn. Voor Engeland en Frankrijk is de eerste behoefte voor bondgenooten te zorgen, zoodat het voor Duitschland duidelijk onmogelijk zou zijn een bliksemsnelle oorlog te winnen. De tweede is krachtig voort te gaan met het versterken van de defensie, vooral in de lucht. De derde is de industrie te mobiliseeren teneinde de oorlogspotentieel tot een maximum op te voeren op een zoo vroeg mogelijk tijdstip. De vierde is Duitschlands voorziening van oorlogsmaterialen te verhinderen. Op den langen duur zou er, bij voortgezette krachtsinspanning, geen twijfel bestaan aan Duitschlands zwakte. Englands taak is de Nazi-leiders er van te overtuigen, dat hun gedachte aan een bliksemsnelle overwinning een desillusie is. Om die taak te verwezenlijken zal slechts een maximale voorbereiding voldoende kunnen zijn. Aldus de *Financial Times*.

DE INFANTERIE COMPAGNIE TE VELDE

DOOR D. A. VAN HILTEN

Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

(Vervolg van blz. 215).

OVERWEGINGEN VAN DEN C.-VPD. MEERVEN.

De algemeene taak van de voorposten is hier het afsluiten van de naderingswegen en het onmiddellijk daaraan grenzende terrein, terwijl het vpd. Meerven op de aangewezen plaats het doordringen van den vijand in de richting van Middelbeers zal beletten.

De kunstweg Wessem/Middelbeers vormt voor ons vpd. de hoofdnaderingsrichting naar Middelbeers, zoodat het vpd. haar taak heeft te vervullen op en nabij dezen kunstweg. Versnippering van krachten mag niet plaats hebben, het vpd moet een min of meer aanéengesloten weerstandskern vormen; van een *nauwe* aansluiting met de neven vpdn. kan geen sprake zijn.

De algemeene toestand is van dien aard dat de voorposten in staat moeten zijn om een overval van vijandelijke gemotoriseerde en gepantserde eenheden te kunnen opvangen en in ieder geval zoolang kunnen ophouden en vertragen, dat de rustende troepen gelegenheid krijgen zich gevechtsvaardig te maken. Het vpd. Meerven moet in verband daarmee zorgen, dat de kunstweg à la minute grondig kan worden afgesloten en zich overigens à cheval van den kunstweg krachtig ter verdediging inrichten over een dusdanig breed front dat de vijand den te bieden weerstand niet op geringen afstand kan omtrekken.

De middelen waarover de C-vpd. Meerven beschikt om de hem opgedragen taak te vervullen zijn:

- de organieke compagnie;
- één S. 4,7 pag. (min één stuk);
- één S. zware mitrailleurs;
- vier gaszoeklichten.

In de ter verdediging voorbereide strook moet het vpd., zoolang het van den voorp. commandant geen bevel tot teruggaan heeft ontvangen, standhouden zelfs indien het mocht worden omsingeld. Om op alles bedacht te blijven zal het daarom gewenscht zijn, dat de C-vpd. voorloopig een reserve ter beschikking houdt, zoodat om aan de verschillende eischen te voldoen de oplossing zal moeten zijn drie tir. sectiën in voorste lijn en één sectie reserve.

De opstelling van de S. 4,7 pag. is niet twijfelachtig deze behoort bij den kunstweg.

De zware mitrailleurs moeten deelnemen aan het stormvuur, doch hebben mede tot taak, aanvankelijk den vijand op zoo groot mogelijken afstand te

bestrijden, de keuze van hunne opstelling moet door deze eischen worden bepaald.

De gaszoeklichten moeten het terrein voor de weerstandslijn van het vpd. kunnen verlichten, hunne plaats is dus bij de sectiën in voorste lijn.

Het terrein waar het vpd. Meerven zijn taak heeft te vervullen wordt beheerscht door den kunstweg van Vessem/Middelbeers. Deze kunstweg moet voorloopig nog open blijven voor het verkeer, het afsluiten moet worden voorbereid daartoe

- a. reeds thans springgordels om de boomen aanbrengen om verzekerd te zijn van een tijdig tot stand te brengen verhakking over den weg.
- b. materiaal gereed houden om de opening van de op den weg aan te brengen baricaden onmiddellijk te kunnen afsluiten.

De vijand, die den kunstweg versperd vindt, zal, voor zoover daartoe in staat, pogen ter plaatse de versperring te omtrekken, daarom moeten ook zijwaarts van den kunstweg hindernissen worden aangebracht. Bij een poging van den vijand om de ondervonden weerstand op grooeren afstand te omtrekken komt hij terecht bij de neven vpd.n. dan wel in het terrein tusschen de vpd.n. Het vennenterrein tusschen vpd. Welstelbeers en vpd. Meerven is moeilijk te doorschrijden, zorgt de C-vpd. nu nog bovendien dit terrein te kunnen bestrijken met vuur van zw. mitr.'s, dan is de toestand voor den verdediger hier gunstig. Ook ten oosten van den kunstweg zal den vijand bezwaren van het terrein ondervinden, de tusschenruimte tusschen vpd. Meerven en vpd. Aardborst is bovendien slechts gering zoodat het mogelijk is hier met de lichte mitrailleurs onderling vuurverband tot stand te brengen.

C-vpd. Meerven kan dus zijn S. zware mitr.s. ten westen van den kunstweg opstellen, hetgeen gewenscht is voor vuur op het vennenterrein en ten goede komt voor vuur op Meerven en Donk en in het algemeen om den vijand reeds op groote afstand onder gunstige omstandigheden onder vuur te kunnen nemen.

MAATREGELEN EN BEVELEN VAN DEN COMMANDANT VAN HET VPD.

I. Voor de veiligheid.

Het eerste wat de C-vpd. moet doen is de noodige maatregelen nemen om de algemeene veiligheid te verzekeren. Ten einde het te organiseeren verdedigingssysteem bij het vpd. zoo min mogelijk te verstoren, is het gewenscht dat het personeel voor wacht, patrouilles en algemeen piket van verschillende sectiën wordt genomen en hiervoor niet een organieke sectie in haar geheel wordt bestemd. In de gereed te maken verdedigingsopstelling van de sectie houde men minstens één groep doorlopend beschikbaar.

Het vpd. wordt na 24 uren afgelost. C-vpd. bepaalt dat de aflossing van de uit te zetten wacht en het algemeen piket om de 8 uren zal plaats hebben.

A. Wachten.

Voorloopig wordt nog slechts één wacht uitgezet ter sterkte van één groep. In totaal zullen er gedurende de 24 uren dus drie opvolgende wachten noodig zijn. C-vpd. bepaalt dat de 4e sectie (de reserve sectie) deze wachten zal geven.

De Gr.C., die als wachtcommandant moet optreden, ontvangt het volgende bevel.

BEVEL.

1. *De algemeene toestand* sluit de mogelijkheid niet uit, dat de zich aan de grens bevindende eigen troepen plotseling worden overvallen en vijandelijke pantsereenheden het land binnendringen.
2. *Uw groep* betreft een wacht op den kunstweg naar Vessem nabij den driesprong op ± 450 m. Zuid van het vpd. Het vpd. wordt hier in den boschrand opgesteld. Voorloopig wordt er slechts één wacht uitgezet.
3. *Teruggaan* voor overmacht op het vpd. moet geschieden door het terrein Oost van den weg, waarbij de kunstweg geheel moet vrij blijven.
4. *Herkenningssteeken*: re. hand op li. borst.
Alarmsein: serie 3 witte sterren.
5. *Het verkeer* wordt bij het vpd. gecontroleerd, niettemin houdt de wachtcommandant ook toezicht op het verkeer langs den kunstweg en doet alle voertuigen en motorrijwielen bij de wacht halt houden voor een vluchtig onderzoek. Meerdere tegelijk binnekomende voertuigen en motorrijwielen mogen slechts bij opvolging worden doorgelaten in de richting van het vpd., tenzij hij zekerheid heeft dat zij en de inzittenden tot het eigen leger behooren.
6. *Aflossing* van de wacht na 8 uren.
7. *Mede te voeren materiaal*:

a. seinmiddelen	}	te ontvangen bij den Sergeant toegevoegd
b. een rijwiel		
c. een lantaarn		
d. 32 eihandgranaten nr. 3 samen te voegen tot pakketten van 8 stuks.		

 Dit materiaal moet bij aflossing aan de nieuw optrekkende wacht worden overgegeven.

Mondeling
aan den Wacht-Commandant

De Kapitein
Commandant vpd. Meerven.

B. Patrouilles.

- a. Gedurende den nacht van 19.45 tot 5.00 en bij slecht zicht moet een staande patrouille worden uitgezet te Donk. Deze patrouille te doen geven door het algemeen piket.
- b. Een regelmatige patrouillegang in het vóórterrein doen verrichten is in verband met den algemeenen toestand nog niet noodzakelijk en blijft dan ook voorloopig achterwege.
- c. Patrouilles voor het onderhouden van het verband met de neven vpd.n. en met de wacht moeten 's nachts en bij slecht zicht regelmatig worden uitgezonden. Overdag wanneer er gezichtsverband bestaat met de wacht, kan worden volstaan met het van tijd tot tijd uitzenden van een enkele patrouille naar de neven vpd.n.
De C-vpd. laat ook deze patrouilles uitzenden door het algemeen piket.

C. Algemeen piket.

De sterkte van het algemeen piket moet verband houden met de op te dragen taak.

Overdag bij normaal zicht behoeft er slechts van tijd tot tijd een patrouille te worden uitgezonden om verband op te nemen met de neven vpd.n., doch zal de contrôle van het verkeer nog al wat werk kunnen geven.

's Nachts en bij slecht zicht moet er behalve patrouilles voor het onderhouden van verband met de neven vpd.n. en de wacht doorlopend een staande patrouille zijn te Donk. Hoewel vermoedelijk het verkeer 's nachts minder werk zal geven is het duidelijk dat 's nachts en bij slecht zicht de zwaarste eischen aan het piket zullen worden gesteld.

De sterkte van het algemeen piket moet dan ook berekend zijn voor den dienst bij nacht en slecht zicht. De nachtdienst duurt van 19.45—5.00 als gevolg van het uur van optrekken van het vpd. zal dus het eerst opkomende algemeen piket geheel dagdienst en de volgende algemeene piketten elk voor een gedeelte dag- en een gedeelte nachtdienst hebben te vervullen. Gedurende den nachtdienst en eventueel ook bij voorkomend slecht zicht zullen er normaal bij het algemeen piket tegelijk uit zijn: 2 man op dubbel post; 3 man staande patrouille te Donk en 3 man als patrouille voor het opnemen van verbanden.

Hiermede rekening houdende besluit C-vpd. voor het algemeen piket aan te wijzen één tir. sectie min één groep en hiervoor achtereenvolgens te bestemmen de 2e sectie; 1e sectie en 3e sectie.

De S.C. die als Commandant van het algemeen piket optreedt ontvangt onderstaand bevel.

C-vpd. Meerven
No. 3.

Geheim

cp. 17 Mei 19 .
9.10

BEVEL.

1. *De algemeene toestand* sluit de mogelijkheid niet uit, dat de zich aan de grens bevindende eigen troepen plotseling worden overvallen en vijandelijke pantsereenheden het land binnendringen.
2. *Het algemeen piket*, sterk één tir. sectie (min één Gr.) wordt achtereenvolgens gegeven door de 2e sectie, de 1e sectie en de 3e sectie, aflossing om de 8 uren. Opstellingsplaats: nabij den kunstweg in de weerstandslijn van het vpd.
3. *Herkenningssteeken*: re. hand op li. borst
Woord : wordt later afzonderlijk uitgegeven
Alarmsein : serie 3 witte sterren
4. Het *verkeer* zowel naar buiten als naar binnen moet door den C-algemeen piket nauwkeurig worden gecontroleerd; zoolang de oorlogstoestand nog niet is ingetreden, kan normaal verkeer van burgers van het eigen land, dat als zoodanig is onderkend, langs den kunstweg plaats hebben. Burgers mogen zich niet blijvend bij het vpd. ophouden en fotografeeren mag in geen geval worden toegestaan.
5. *Patrouilles* worden door den C-algemeen piket uitgezonden:
  - a. Bij dag en goed zicht elke 4 uren een patrouille van 3 man naar de neven vpdn.
  - b. Bij nacht en slecht zicht doorlopend een staande patrouille van 3 man naar Donk en op onregelmatige tijdstippen in elk tijdvak van 2 uren een patrouille voor het opnemen van verband met de wacht en de neven vpdn. ter sterkte van 3 man.

6. *Eihandgranaten* Nr. 3 tot pakketten van 8 samengevoegd voor bestrijding van vecht- en pantserswagens moeten bij het algemeen piket steeds gereed worden gehouden.

Aan
C-Algemeen piket.

De Kapitein
Commandant vpd. Meerven.

II. Voor het opstellen van en den dienst bij het Vpd.

Onmiddellijk na aankomst van de versterkte compagnie op de plaats voor het vpd. neemt de C.C. zijn maatregelen voor de beveiliging als boven vermeld nl.:

- a. het aanwijzen en naar hare opstelling uitzenden van de wacht;
- b. het aanwijzen en doen opstellen van een algemeen piket.

Zoodra de wacht is afgemarcheerd en het algemeen piket is opgetrokken geeft de C.C. bevelen voor de opstelling en het zich ter verdediging gaan inrichten van de verschillende onderdeelen alsmede voor den dienst bij het vpd. Een samenvatting van deze bevelen volgt hier onder.

C-vpd Meerven
No. 4

Geheim

cp. 17 Mei 19 .
uur

BEVEL.

1. **De algemeene toestand** is van dien aard, dat rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat de eigen troepen aan de grens plotseling worden overvallen en vijandelijke pantsereenheden het land binnendringen.
2. **Eigen troepen** legeren N.W. van de lijn Diessen/Spoordonk beveiligd door voorposten.
I-R.J. in het voorp. vak Middelbeers met drie vpdn.
rechts : vpd. Westelbeers onmiddellijk Z. van Westelbeers.
midden: vpd. Meerven (zijnde onze comp., versterkt met één S.zw. mitrs., met één S. pag (min één stuk) en met vier gaszoeklichten, opgesteld in den boschrand $\pm$ 800 m Noord van Meerven.
links : vpd. Aardborst nabij samenkomst landwegen in (vt 7—60).
Voorposten reserve te Huigvoort en Driehoek met alarmopstelling achter de Gr. Beerze.
3. **Wachten.**
Er wordt een wacht, sterk één groep, uitgezet op den kw. naar Vessem nabij den driesprong $\pm$ 450 m ten Zuiden van de opstellingsplaats van het vpd.
4. **Indeeling en opstelling.**
  - a. *Tirailleurs*: drie vóórsectiën
rechts : 1e sectie versterkt met één gaszoeklicht,
midden: 2e sectie versterkt met twee gaszoeklichten, o.m. ter eventuele verlichting van den kunstweg,
links : 3e sectie versterkt met één gaszoeklicht,
compagnie reserve: 4e sectie (min de uitgezonden wacht)
  - b. *S. zware mitrailleurs*,
In en nabij den boschrand re. van den kunstweg.

c. S 4,7 pag (min één stuk)

Op den kunstweg ter hoogte van de vóórsecties.

De juiste plaats van elke sectie wordt door mij te beginnen van rechts op het terrein aangegeven.

5. Aanwijzingen voor de vuurorganen.

I. *voor te bereiden vuren*

door de zw. mitrs. a. op den kunstweg naar Vessem tot de grootste werkzame dracht.

b. op de uitgangen van Donk en Meerven.

c. op den Donksche weg bij de voornaamste kruispunten.

II. *vuurverband*

De Cn. der voorsectiën brengen onderling het vuurverband tot stand met één lt. mitr.

III. *vuuropening*

De eerste vuuropening, behoudens bij alarm, met mijn machtiging.

6. Versterking van het terrein.

Met het versterken van het terrein onverwijld aanvangen.

a. *Volgorde der werkzaamheden.*

Hoewel alle werkzaamheden zooveel mogelijk hand aan hand moeten gaan, moet daarbij toch onderstaande volgorde in het oog worden gehouden:

I. Het geheel afsluiten van den kunstweg voorbereiden.

II. Gevechtsofstellingen voor zware en lichte mitrs. en gevechtdekkingen.

III. Maskeering.

IV. Verbetering van het schootsveld en uitzetten en opmeten van afstanden.

V. Versperringen en hindernissen.

b. *Het afsluiten van den Kunstweg voorbereiden.*

1. door beladen wagens gereed te stellen om de opening in de op te werpen baricaden af te sluiten.

2. door het aanbrengen van springgordels om de boomen langs den weg. Springgordels worden door den zorg van den B.C. beschikbaar gesteld.

c. *In aanmerking komende overige versperringen en hindernissen.*

Alle loodrecht op de weerstandslijn staande boschwegen versperren door het aanbrengen van stevige verhakkingen. In den boschrand waar dit noodig is eveneens verhakkingen aanbrengen.

Vóór de weerstandslijn een hekversperring, — hiervoor volgen nog nadere aanwijzingen.

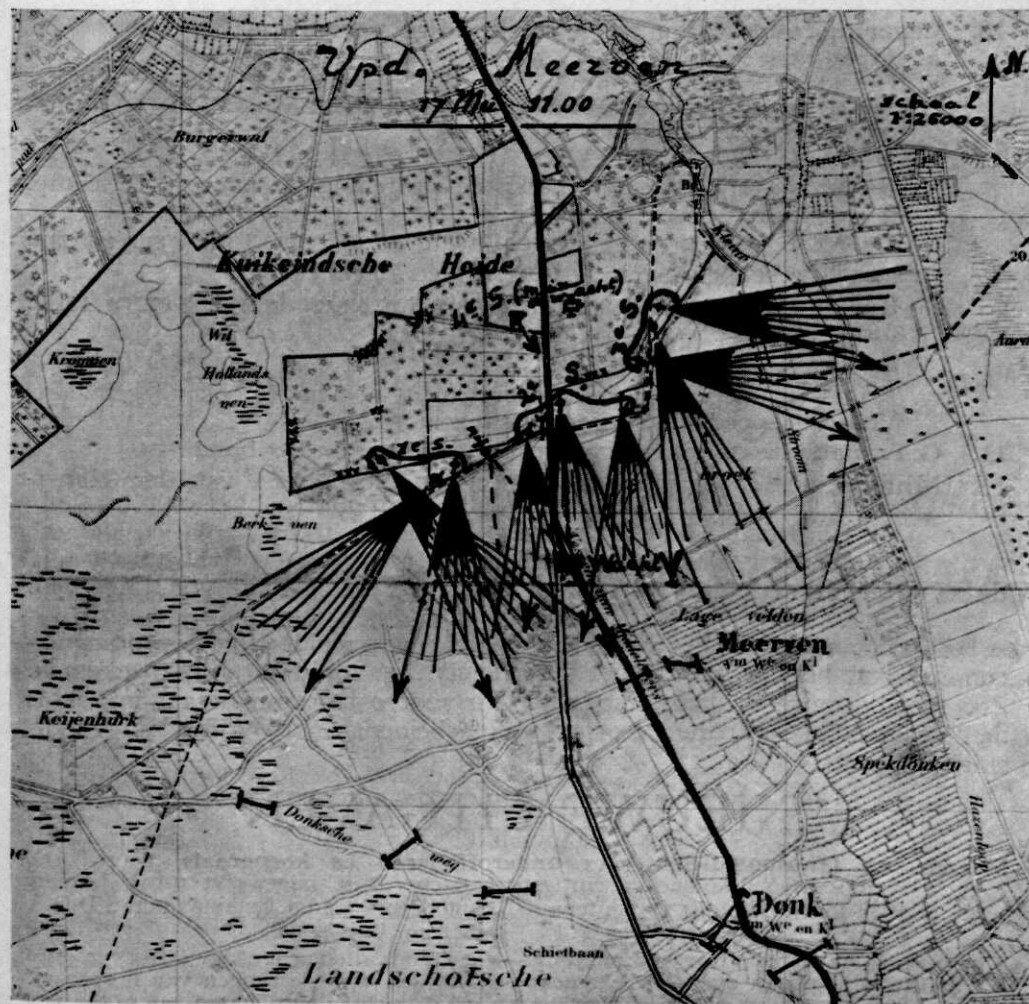
De afzonderlijke sectie-opstellingen omgeven met een zooveel mogelijk tusschen de boomen te spannen draadhindernis.

7. Piketten.

a. Bij alle lichte en zware mitr.s, bij het pantserafweergeschut en gedurende de duisternis bij de gaszoeklichten moeten piketten van enkele manschappen doorlopend aanwezig zijn, te regelen door de S.Cn.

b. Een algemeen piket ter sterkte van één tirailleur sectie (min één groep)

- Schootsrichting bij slecht zicht.
 — Voor te bereiden vuur door zw. mitr.s.

met opstellingsplaats nabij den kunstweg in de weerstandlijn van het vpd. — ontvangt een afzonderlijk bevel —
 Aflossing: om de 8 uren.

8. **Herkenningssteeken**: re. hand op li. borst
Woord : wordt eerst bij duisternis uitgegeven
Alarmsein : serie 3 witte sterren.
9. **Dag- en nachtdienst**: overgang resp. te 19.45 en te 5.00. Gedurende den nachtdienst en ook bij slecht zicht wordt door het algemeen piket, doorlopend een staande patrouille uitgezonden naar Donk.

10. Legering, verpleging en geneeskundige verzorging.*a. Legering.*

Het niet op wacht of op piket zijnde personeel kan, indien er niet geverkt wordt, sectiesgewijze in de nabijheid van hunne gevechtsopstellingen bivakkeeren in het bosch.

b. Verpleging.

Keukenwagen opgesteld nabij de opstellingsplaats van de comp. reserve in het bosch.

De S.Cn. krijgen nader bericht wanneer de maaltijden gereed zijn en bij de keukenwagen moeten worden afgehaald.

Gedurende den nacht wordt aan de piketten en de wacht extra koffie verstrekt.

c. Geneeskundige verzorging.

Plaats en uur van ziekenrapport wordt nog nader bekend gemaakt. Voor een spoedgeval mij waarschuwen.

11. G.T., nabij de comp. reserve, gedekt opgesteld in het bosch.

12. Mijn cp. achter de midden vóórsectie nabij en west van den Kunstweg in het bosch.

Aan
de S.Cn. ter uitvoering.

De Kapitein
Commandant vpd. Meerven.

De Commandant van het voorpostendetachement zendt aan den voorpostencommandant bericht, zoodra het detachement op zijn plaats is aangekomen. Zoo spoedig mogelijk daarna stelt hij den voorpostencommandant in kennis met de opstelling van het voorpostendetachement door middel van vorenstaande schets.

NIEUWE UITGAVEN

Marsch- en Transportdienst voor onderofficieren en korporaa's, door B. G. KOOPMAN, oud-kolonel. Twintigste herziene druk, bijgewerkt tot 1 Januari 1939 door G. BERGHUYS, Luitenant-Kolonel der Mil. adm. Commandant S.D.O.A. Uitg.: *J. Noorduy'n en Zoon N.V.*, Gorinchem. Prijs f 0.90.

De marsch- en transportdienst van KOOPMAN heeft ons allen in de eerste jaren van onze militaire loopbaan over vele examenmoeilijkheden voor de rangen van korporaal, sergeant en hooger heen geholpen. Hoe zouden wij de rechten en plichten van alleen reizenden en in detachement hebben moeten bestudeeren zonder het boekje van KOOPMAN? Het heeft ons geleerd dat wij ten getale van niet meer dan vijf militairen te zamen, in het belang van 's Rijksdienst, op reis zijnde, worden beschouwd als *alleen-reizende* militairen en dat kwartiermakers ongeacht hun aantal steeds *in detachement* reizen.

Hebben wij ooit om een verklaring gevraagd waarom het zoo moet zijn, of ons erg verdiept in de nogal bijzondere positie van een detachement kwartiermakers ter sterkte van één militair? Uit het boekje van KOOPMAN leerden wij den marsch- en transportdienst en zooals deze daarin beschreven stond, zoo was het! Blijkt hieruit, dat van den aanvang af het boekje in een behoefte voorzag, nu het den twintigsten druk beleeft is wel zeer duidelijk het bewijs geleverd dat hierin in den loop der jaren nog niets is veranderd.

Bijgewerkt tot 1 Januari 1939 door niemand minder dan den nieuw benoemden Inspecteur der Militaire Administratie, is het zeer welkom niet alleen voor onderofficieren en korporaa's doch ook voor officieren. In hoofdstuk 2 zijn thans ook gegevens uit het „Reisbesluit 1916” opgenomen welke vooral van nut zijn voor officieren, maar ook zonder deze gegevens is het werkje een zeer nuttige handleiding voor den officier detachementscommandant, die hier bijéén gevoegd op gemakkelijke wijze alles kan vinden wat hij noodig heeft met betrekking tot zijn detachement.

Wij zijn overtuigd dat deze 20e druk zijn weg zal vinden evenals zijn 19 voorgangers, een extra aanbeveling heeft dit boekje niet van noode.

v. H.

IS MOTORISATIE VAN DE DIVISIE-ARTILLERIE NOODZAKELIJK?

DOOR B KONING,
Kapitein der infanterie.

II (slot van blz. 204)

ad. 6. — De opleiding.

Goed paardrijden leeren kost veel tijd. Bovendien moet men de kunst onderhouden, anders is men de rijvaardigheid spoedig kwijt. Gezien het feit, dat bij mobilisatie, zooals reeds gezegd is, een groot deel der dienstplichtigen in geen jaren meer met een paard te maken heeft gehad, is het niet te veel gezegd, dat een belangrijk deel der stukrijders zal *worden gereden*, waardoor de kans op panieken en ongelukken nog grooter wordt.

Het leeren chauffeeren is daarentegen eenvoudiger. Dit moge blijken uit het volgende overzicht:

<i>Motorartillerie</i>	<i>duur der eerste oefening</i>	<i>Bereden artillerie</i>
<i>oud</i>	<i>nieuw</i>	
5½ maand	11 maanden	11 maanden
<i>onderrichtstijdperk</i>		
10 weken	17 weken	17 weken
<i>Lesuren van ¾ uur uitgetrokken voor: a, b en c</i>		
a. rijonderricht:	50	78
b. theorie rijden:	30	52
c. onderhoud materieel:	50	86
		404
		61
		272 (paard)

Deze cijfers spreken voor zichzelf.

Ondanks het feit, dat bij de gemotoriseerde artillerie de opleidingstijd met 5½ maand toenam, werd voor het rijkunstig onderricht slechts 28 uur meer uitgetrokken. Daartegenover staat, dat de voor de batterijdienst beschikbare tijd met rond 200 uur kon worden vermeerderd. In tijd van vier weken is het zeer goed mogelijk om goede trekkerchauffeurs op te leiden.

In Engeland doer men er nog korter over. Zoo lazen wij in „The Commercial Motor”:

„The first big task (van het opleiden van zeswielerchaffeurs) undertaken was in 1927 in connection with the Experimental Armoured Force, in which five War Department six-wheelers were sent to mechanize a battery. The original five six-wheelers are still doing wonderfully well, and have experienced no mechanical failures although hundreds of drivers have been trained on them and some of the vehicles have run 50.000 km. In the two years, the vehicles have been employed for training five batteries per year, and *each training period covers a fortnight.*

The drivers course is most comprehensive and, apart from the actual training in driving, interesting lectures are given by experts.

The practical instruction comprises running repairs, maintenance, the care of tyres, brake adjustments etc., the whole training terminating with a verbal examination on general knowledge of motor matters and a practical driving test.

It is extraordinary how rapidly drivers absorb knowledge in the course of this intensive training.”

Het lijkt dan ook geen twijfel, dat de opleiding tot geoefend trekkerchaffeur in véél korteren tijd volbracht kan worden, dan de opleiding tot *geoefend* stukrijder, waarvan de kapitein Couzy zélf zegt, dat die opleiding zeker niet eenvoudig is.

Behalve, dat een meer gemakkelijke opleiding reeds in vreedstijd vele voordeelen biedt, is deze overweging in oorlogstijd wel van *ontzaglijk* belang. Immers, dan zal de oefeningstijd van de nieuw onder de wapenen gekomen troepen tot een uiterste minimum moeten worden gereduceerd.

Hoe gemakkelijker de opleiding, des te eerder zullen de troepen klaar zijn voor hun taak bij het veldleger.

Waarom zouden wij het moeilijke toch zoeken, als het gemakkelijke voor het grijpen ligt!

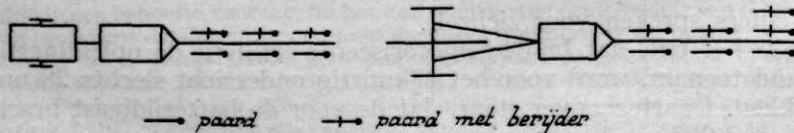
Op grond van het bovenstaande concludeeren wij dan ook, dat motorisatie van de D.A. in dit opzicht groote voordeelen zou opleveren en derhalve grondige aanbeveling verdient.

ad. 7. — Het personeel-vraagstuk.

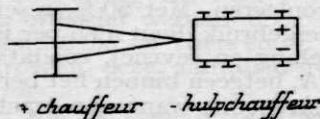
Hierover kunnen wij kort zijn. Hoe men de zaak ook keert of wendt, de gemotoriseerde batterij kan met minder personeel volstaan, dan de batterij met paardentractie.

Een kleine vergelijkende schets moge hier verduidelikend werken.

a. *Het stuk bij de bereden artillerie*¹⁾.

¹⁾ De korporaal voertuigen is buiten beschouwing gelaten daar deze ook bij gemotoriseerde artillerie niet te missen is.

b. *Het stuk bij gemotoriseerde artillerie.*

Het bedieningspersoneel is in beide gevallen uit den aard der zaak hetzelfde. Het *tractiepersoneel* geeft echter groote verschillen.

Bij het bereden stuk zien wij, dat aan tractiemiddelen en personeel noodig is: 13 paarden, 1 wachtmeester en 6 stukrijders.

Bij het gemotoriseerde stuk is daarvoor noodig: 1 trekker, 1 chauffeur en als het heel mooi is per chauffeur ook nog een hulpchauffeur.

Aan tractiepersoneel wordt dus per stuk 5 of 6 man uitgespaard bij de gemotoriseerde artillerie.

Afgezien nog van de voordeelen van de veel mindere rompslomp van stalling en verzorging van 13 paarden per stuk, alsmede van een veel kortere en snellere colonne, biedt ook de winst aan personeel alweer dusdanige voordeelen, dat ook in dit opzicht motorisatie der D.A., aanbeveling verdient.

ad. 8. — Remonteering.

De voor het leger aangekochte jonge paarden worden, zooals bekend mag worden verondersteld, in het Remontedepôt ondergebracht. Zij maken daar in voorkomend geval ook de jeugdziekten door. Tevens dient deze tijd voor de buitenlandsche (Iersche) paarden om te acclimatiseeren. Na ongeveer 9 maanden gaan de paarden bestemd voor de artillerie naar het artillerie paarden-depôt te Tilburg, alwaar zij worden afgericht.

Vóór 1914 bedroeg die africhtingstijd 18 maanden. Na de mobilisatie werd die tijd teruggebracht tot 15 maanden.

Toen in 1922 het A.P.D. te Tilburg werd opgericht werd de africhtingstijd tevens teruggebracht tot 12 maanden, terwijl in 1925 die tijd nogmaals werd bekort en vastgesteld op 9 maanden. Dit werd en wordt door deskundigen als een *uiterste minimum* beschouwd.

Niettemin komen nu bij de troep, onder de drang der omstandigheden, paarden, die een africhting van hoogstens 6 maanden achter den rug hebben.

En dan te bedenken dat de in vredetijd aanwezige paarden, in geval van oorlog moeten optreden als schoolmeester in een bespanning van gevorderde paarden. Veel meer dan één „beroepspaard” per bespanning zal het wel niet zijn. Immers de vredesbatterij zal in 1939 zeventig paarden tellen. Elke vredesbatterij moet practisch gesproken tot een oorlogsaafdeeling uitgroeien en bij een afdeling 7 veld zijn 415 paarden noodig. Bovendien gaan van de oorspronkelijke 70 paarden ook nog rijpaarden af, zoodat inderdaad maar *hoogstens één* beroepspaard per gevorderd zesspan aanwezig zal zijn.

Voor een dergelijk zesspan, met personeel, dat voor een groot deel niet voor zijn taak brekend is houden wij ons hart vast. Verder moet nog worden opgemerkt, dat paarden, die met een onvoldoende of nagenoeg onvoldoende africhting van het A.P.D. komen ook nog een zeer ongunstigen invloed op het rijkunstig onderricht der recruten zal hebben.

Bij gemotoriseerde artillerie vervallen deze bezwaren volkomen. Bovendien is het bij gemotoriseerde artillerie mogelijk om alle benodigde trekkers te doen opleggen en te laten meerouleren. Met 50 % reserve zijn voor het R.A. 54 trekkers noodig. Voor vredesgebruik dient men per R.A. 36 trekkers te rekenen (voor oefeningen, in herstelling en revisie), zoodat een oplegging noodig zou zijn van 18 trekkers per R.A. hetgeen binnen het bereik van het mogelijke valt.

Met paarden lukt ons dat nooit, want aan tractiepaarden hebben wij per R.A. 738 paarden noodig. Deze kunnen nimmer in vredetijd bij een R.A. aanwezig zijn. Het groote voordeel van de oplegging van trekkers is, dat de D.A. bij mobilisatie, zoodra het personeel onder de wapenen is gekomen en uitgerust, onmiddellijk geheel mobiel is. En zulks te meer, daar het chauffereen, zelfs al heeft men gedurende langen tijd niet meer achter het stuur gezeten, weer zeer spoedig eigen wordt gemaakt, terwijl daarnaast in de burgermaatschappij de gelegenheid om verkregen rijvaardigheid nog eens te onderhouden voor den chauffeur veel grooter en gemakkelijker is dan voor den stukrijder.

Tenslotte dient er nog op te worden gewezen, dat bij motorisatie der D.A. het A.P.D. te Tilburg kan worden opgeheven, wat een aanzienlijke besparing zou beteekenen.

Het bovenstaande geeft derhalve alleszins aanleiding te concludeeren, dat *ook in dit opzicht volledige motorisatie der D.A. ten zeerste aanbeveling zou verdienen.*

ad. 9. — Gevoeligheid voor klimaats-, voedings-, verzorgings- en rijkunstige invloeden.

Het paard is een gevoelig wezen. En zulks is er in de loop der tijden niet beter op geworden, want onze paarden zijn verwend in hun warme stallen.

Een paard dat tegenwoordig in de wintermaanden een paar nachten buiten heeft moeten staan loopt een zeer groote kans om ernstig ziek te worden. In Duitsland zijn daarom in den laatsten tijd stemmen opgegaan, om het paard door middel van een soort spartaansche opvoeding weer te harden. Voor Duitsland is deze maatregel misschien door te voeren, voor ons land gaat het zeker niet, omdat, zooals wij reeds uiteen hebben gezet, het aantal organieke beroeps paarden nog geen 20 % van de totale benodigde hoeveelheid paarden uitmaakt. Voorbeelden uit den wereldoorlog spreken in dit opzicht boekdeelen.

Bij de *voorbereiding* van het groote winteroffensief in Masuren in den winter van 1914—1915, dat onder leiding van VON HINDENBURG zoo schitterend werd uitgevoerd, verloren de Duitschers, zonder dat nog maar een schot gelost was, al meer dan $\frac{1}{3}$ van hun paarden, louter en alleen door de barre klimatologische invloeden.

De chef veterinaire dienst Oostfront meldde in November 1916, dat er 16.352 totaal uitgeputte paarden waren. In December werden als totaal uitgeput vermeld:

Op het Westfront 23.637.

Op het Oostfront 10.247.

Op het Z.-Oostfr. 9.234.

Het sterftepercentage bedroeg ongeveer 30 %!

Streng voorschriften om de paarden zooveel mogelijk te sparen werden dan ook uitgegeven. Draf en galop moesten tot het uiterste worden beperkt en deze bepalingen werden zeer streng gecontroleerd.

Aan Geallieerde zijde was het niet veel beter. Weliswaar kende men daar geen voedselvraagstuk, maar op het gevechtveld kon men de paarden evenmin sparen als bij de Duitschers het geval was.

Gedurende het Somme-offensief werden door 's vijands vuur gedood 3974 paarden, werden er gewond 6455 en stierven er door uitputting 16.074.

In de Arras-slag bedroegen deze aantallen respectievelijk 2070, 2550 en 20.319.

Van 18 Augustus 1914 tot 23 Januari 1919 werden in de Engelsche Convalescent Horse Depôts opgenomen 725.216 paarden.

Hiervan stierven er: 18.975

werden afgemaakt: 127.741

werden afgekeurd: 49.436

Het aantal ziektegevallen onder de paarden was onrustbarend. Alleen in 1918 werden aan Duitse zijde 1.372.000 zieke paarden in de ziekestallen behandeld, waarvan nog niet de helft weer genas. In het eerste halfjaar 1918 bedroeg op het Westfront het aantal zieke paarden ongeveer 25 % van het totaal. De verliezen door ziekte overtroffen de verliezen door het vijandelijk vuur verre. De statistieken geven aan dat de ziekten werden veroorzaakt door:

1°. schurft.

2°. uitputting.

3°. drukkingen.

4°. koliek.

Eerst in de vijfde plaats komen de verliezen door vuur. De meeste zieken kwamen voor bij de Veldartillerie, daarna bij de zware artillerie. Dit is begrijpelijk, want de Veldartillerie heeft het het zwaarst. Zij moet overal en ten allen tijde de infanterie volgen. Voor haar in het bijzonder zal er dus niet veel tijd voor het uitzoeken van goede stalling (als die er op het gevechtveld nog mocht zijn) voor poetsen en roskammen. Het warmbloedige paard was het minst bestand tegen de sloopende invloeden van het gevechtveld, terwijl het koudbloedige paard het meest van het voedselgebrek te lijden had. Het doodpercentage door schurft veroorzaakt nam in 1918 af, toen men de SO₂ behandeling op groote schaal ging toepassen. Niettemin duurde het weer vrij lang alvorens het paard weer voor het oorlogsgebruik klaar was.

De gevoeligheid voor een goede verzorging komt bij schurft op den voorgrond, terwijl koliek als vierde factor er op wijst, dat men het paard ook maar niet alles voor kan zetten. Bij de drukkingen komt, behoudens de verzorging (juist optuigen e.d.) ook weer de rijkunstige opleiding op den voorgrond. Hoe slechter ruiter, hoe meer drukkingen. En het rijkunstig onderricht in oorlogstijd, zal zeker niet kunnen garandeeren dat behoorlijke ruiters worden afgeleverd, omdat de tijd veel te kort is en het deskundige personeel, dat het onderricht moet geven tot het uiterste minimum beperkt zal zijn.

Dat ondeskundig berijden van zeer grooten invloed op het paard is zal niemand betwisten. De ervaringen uit den wereldoorlog hebben dit trouwens ten volle bevestigd. Hieromtrent zegt de op dit gebied zeer deskundige Majoor BIERINGER, dat een groot deel van de paarden door foutief en systeemloos berijden uitgevallen is. Vanzelfsprekend zoo vervolgt hij, spraken slecht voedsel, slechte stalling, alsmede het stellen van te groote eischen, belangrijk mee, bij het verliespercentage, *maar het ontbreken van een grondige en doelmatige opleiding was in de allereerste plaats de schuld van de groote verliezen aan paarden.*

Bij gemotoriseerde artillerie vervallen deze bezwaren. Ziektegevallen worden

hier voor de volle honderd procent uitgeschakeld. De verzorgingseischen zijn zeer gering en beperken zich tot een kort dagelijks onderhoud, hetwelk de controle van het smeersysteem, de ontsteking, de koeling en de aandrijf- en besturingsorganen omvat. Vuil en stof zijn practisch gesproken van geen invloed. Bovendien is een moderne militaire constructie *dust- en waterproof*.

En het toezicht, één kaderlid op vier voertuigen is welhaast ideaal. En tenslotte hebben wij reeds onder ad. 6 uitvoerig uiteengezet, dat men in zeer korten tijd geoeffende chauffeurs kan opleiden, die aan den motor maar zeer weinig kunnen en zullen verknoeien.

Uit het bovenstaande concludeeren wij dan ook, *dat motoriseering der D.A. ook in dit opzicht ten zeerste aanbeveling zou verdienen.*

ad. 10. — Het economische vraagstuk.

Daar een Regiment artillerie minder personeel in verantwoording heeft, is dit op zichzelf al een voordeel, óók uit economisch standpunt bekeken. Maar ook de zuivere exploitatie is bij een gemotoriseerd R.A. voordeliger. Bezien wij in dit verband de kosten der tractiemiddelen, dan moeten in beschouwing worden genomen bij een *bereden Regiment artillerie*:

1. de rantsoenen der paarden,
2. kosten veterinaire dienst,
3. kosten hoefbeslag,
4. vaste vergoeding officierspaarden.

Bij een gemotoriseerd regiment artillerie moeten worden beschouwd:

1. kosten benzine en olie,
2. kosten der herstellingen gesplitst in:
  - a. die der plaatse
  - b. die aan de Hembrug moeten geschieden.

Uit de Defensie begrooting van 1936 bleek, dat bij een regiment veldartillerie noodig was voor:

a. rantsoenen der paarden	/	42.690
b. voor de veterinaire dienst	-	7.100
c. voor hoefbeslag	-	2.000
d. vaste vergoeding voor de officierspaarden	-	3.500
Totaal	/	55.290

voor een sterkte van 195 paarden en 12 officieren.

Voor het Regiment Motor Artillerie bleek eveneens uit de Defensiebegrooting van 1936 dat noodig was:

a. voor benzine	/	10.400
b. voor olie	-	1.000
c. herstellingen	-	8.500

Totaal . . . . . / 19.900

Dit bedrag omvatte een totaal van 65 voertuigen, waaronder nog 16 volkomen verouderde Fordson landbouwtrekkers, welke toen nog de hoofdtrekkracht van het R.M.A. vormden. Deze Fordson (met als zeer belangrijk nadeel de tandemtractie) waren complete benzineverslinders. De moderne zeswieliers zijn in dit opzicht veel en veel voordeliger. Deskundigen op dit gebied verzekerden ons, dat de moderne trekkers zeker 60 à 70 % voordeliger zijn dan de oude Fordsons.

Voorts moge er nog op gewezen worden, dat het vervoer per trein van artillerie met paardentractie zeer duur is. Zoo bedroegen de kosten van het

vervoer van 3 R.V.A. naar Legerplaats bij Oldenbroek en terug maar liefst f 6700.

Het bovenstaande geeft ons dan ook aanleiding om ook uit dit standpunt bezien, *motorisatie de D.A. ten zeerste aan te bevelen.*

ad. II. — Aan- en Afvoer, aanvulling der munitie.

Hooi en haver zijn onmisbare artikelen voor het paard. Hiervan is hooi een zeer volumineus artikel. De aanvoer daarvan eischt veel materiaal. Immers het laadvermogen van vrachtauto's kan bij het vervoer van hooi of stroo bij lange na niet volledig worden uitgebuit.

Geperst stroo laadt $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{5}$ van het laadvermogen, geperst hooi $\frac{1}{3}$ à $\frac{1}{4}$, stroo of hooi in bossen $\frac{1}{15}$ à $\frac{1}{20}$. Een open goederenwagen van 20 ton heeft een laadvermogen voor geperst hooi van 7000 kg. Gesloten goederenwagens van 15 ton kunnen 5500 kg geperst hooi laden, gesloten goederenwagens van 10 ton slechts 3700 kg.

Voor het vervoer van één rantsoen levensmiddelen voor een D.G. zijn o.m. nodig:

voor het brood: 4 goederenwagens van 15 ton

voor de haver: 4 wagens van 15 ton

voor het hooi (geperst in pakken van 50 kg) 5 wagens van 15 ton.

Voor het geheele D.G. rantsoen levensmiddelen (zonder aardappelen) doch met haver en hooi zijn noodig 17 wagons van 15 ton. Hiervan nemen hooi en haver er 9, derhalve *meer* dan de helft in beslag.

Voor het vervoer per vrachtauto spreekt dit ook duidelijk. Voor het vervoer van een etappenrantsoen levensmiddelen met fourage zijn noodig voor een volwaardig regiment veld-artillerie (1, 2, 4, 7 R.A. dus met drie afdeelingen à drie batterijen): voor rantsoen I t/m IV (zonder aardappelen en zonder hooi) 9 auto's van $1\frac{1}{2}$ ton.

Voor rantsoen I t/m IV (met hooi) 18 auto's van $1\frac{1}{2}$ ton. Voor het vervoer van het hooi voor een regiment veldartillerie zijn dus evenveel auto's noodig als voor de rest van het rantsoen.

Voor een geheele D.G. zijn voor het vervoer van een etapperantsoen I t/m IV (zonder aardappelen en zonder hooi) noodig 54 auto's van $1\frac{1}{2}$ ton.

Wordt een rantsoen I t/m IV aangevoerd mét hooi, dan zijn daarvoor noodig 82 auto's, derhalve voor het vervoer van het hooi alleen al 28 auto's.

Bij genoemde 1, 2, 4, 7 R.A., telt men 22 haverwagens voor 1432 paarden. Voor de 1916 manschappen zijn noodig 14 proviandwagens. Het overgrootste deel van de levensmiddelentrein wordt derhalve gevormd door de haverwagens.

Wij zien dus, dat de aan- en afvoer op enorme wijze verlicht zou worden bij motorisatie der D.A. daar de aanvoer van benzine en olie veel en veel minder omvangrijk materiaal vraagt en deze vervoeren *elken* dag terugkomen.

Voorts zal de aanvulling van munitie naar de batterijen veel vlotter gaan. Immers een moderne terreinwagen kan zich niet alleen sneller voortbewegen dan de met paarden bespannen caisson, maar de terreinwagen kan ook veel meer munitie tegelijk vervoeren. Een caisson kan bij een 7 veld batterij 676 kg munitie per keer vervoeren. Bij gebruik van een moderne terreinwagen kan gemakkelijk het 3 à 4voudige per keer worden vervoerd.

Op grond van bovengenoemde overwegingen concludeeren wij, dat ook in dit opzicht *motorisatie der D.A. aanbeveling verdient.*

ad. 12. — Het mobilisatievraagstuk.

Reeds hebben wij uiteengezet, dat bij mobilisatie onze D.A. voor meer dan 80 % met gevorderde paarden zal moeten uitrukken. Tevens hebben wij daaraan toegevoegd, dat wij ons hart vasthielden voor de rijkunstige prestaties van de oorlogsbatterij. Niet alleen vanwege het groote aantal gevorderde paarden, maar óók door het feit, dat een groot deel der dienstplichtigen gedurende een lange reeks van jaren niets meer met het paard te maken heeft gehad. Dat wij met deze uitspraak niet ver bezijden de waarheid zullen zijn, wordt zelfs bevestigd door den kapitein COUZY, die in zijn beschouwingen zegt, dat het berijden der gevorderde paarden moeilijkheden met zich mee zal brengen.

Het *eenige* (spatieering van ons) middel hiertegen acht de Kapitein COUZY het verbeteren van de geoefendheid der ruiters. De vraag doet zich evenwel voor *hoe* dat dan moet geschieden.

De oefeningstijd voor de bereden artillerie belangrijk te verlengen zal wel niet lukken. Bovendien hebben wij de vergroote lichteningen en wordt door de *eenheidsopleiding* het aantal op te leiden manschappen tot stukrijder nagenoeg verviervoudigd en dat alles, althans de eerste jaren met nagenoeg geen of zeer jonge beroepsofficieren en zeer weinig deskundig kader. Deze factoren zullen het rijkunstig onderricht geenszins gunstig beïnvloeden. Maar zelfs al bestonden evengenoemde bezwaren niet, dan nóg zou een overstap gaan naar gemotoriseerde artillerie een veel meer voor de hand liggende oplossing zijn, want daar heeft men het bezwaar van de rijkunstige opleiding in veel mindere mate, eigenlijk gezegd „heelemaal niet”.

Nogmaals, waarom toch zoo ver te zoeken, wat voor de hand ligt !!

De onvoldoende geoefendheid van de stukrijders erkent ook Kapitein COUZY.

Als er nu één reden is om tot motoriseering over te gaan, dan is het toch wel deze factor. En zulks te meer, daar, zooals reeds gezegd is, ons veldleger uit 15 lichteningen moet worden opgebouwd, zoodat een groot gedeelte van het personeel jaren en jaren niets meer met het paardenbedrijf te maken heeft gehad, met als basis een onvoldoende geoefendheid uit het eerste oefeningstijdperk.

Wie hiervoor zijn oogen sluit, is ziende blind. De noodlottige gevolgen zullen o.i. dan ook in een onverhoopte werkelijkheid, niet uitblijven.

In verband hiermede is het uitermate leerzaam, wat de ervaringen in het Belgische leger in de spannende Septemberdagen van 1938 zijn geweest, t.o.v. de artillerie. Ook in België wordt voor de artillerie een zeer groot aantal paarden gevorderd, de batterijen der reserve Divisies worden zelfs uitsluitend van gevorderde paarden voorzien.

Van zeer bevoegde zijde vernamen wij, dat de opgeroepen soldaten veel van hun militaire rijkundige opleiding hadden vergeten. Voorts bleek dat een belangrijk deel van de opgelegde mobilisatietuigen in de depôts niet pasten, zoodat men in vele gevallen zijn toevlucht moest nemen tot allerlei verlengstukken en touwtjes, om de paarden te kunnen optuigen! Het onverwijd te velde trekken met een dusdanige onervaren niet homogene massa achtte onze zegsman gevaarlijk, ja zelfs hersenschimmig. Hierbij sluiten wij ons van a tot z aan. En voor ons wordt de situatie nog bedenkelijker, omdat België én wat oefeningstijd én wat officieren en kader en hoeveelheid te vorderen paarden in de jaren die achter ons liggen, gunstig afstak. Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht. Laten wij ons deze ervaring van onze Zuiderburen ten nutte maken.

Vervolgens zegt Kapitein COUZY in zijne beschouwingen over dit vraagstuk:

„Hoewel de bruikbaarheid van verschillende paarden nog wel eens te wenschen over zal laten (sic!), zijn er tenminste paarden in voldoende mate aanwezig.

Afgescheiden van het feit, dat de verandering van gevorderde 4-wielige vrachtwagens in 6-wielers niet zoo eenvoudig is als de Kapitein ir. v. D. TRAPPEN aangeeft, moet de constructie van een alleszins bruikbare trekker voor de D.A. nog tot oplossing worden gebracht.”

Wij stellen hiertegenover, dat het Tra-Do patent, No. 70912 Ned. 63c (in tien landen gepatenteerd) *verleend is op grond van de snelle en eenvoudige wijze van transformeeren van ieder motorvoertuig met twee aangedreven achterwielen in een voertuig met 4 of meer aangedreven achterwielen.*

Dit lijkt ons afdoende!

Dat er heden ten dage nog geen goede trekkers voor de D.A. te vinden zouden zijn, betwijfelen wij in hooge mate. Wij willen in dit verband wijzen op de zeer goede Deutsche Maffei half-rupsbantrekker, de Cechische Tatra, de vroegere Oostenrijksche Austro-Daimler de Engelsche Strauszler, de bekende Italiaansche Pavesie wieltrekker, welke in Abessinië ieders bewondering afdwong en ten slotte op het product van eigen land, de Tra-Do III, die èn in trekkracht èn in Geländegängigkeit met zijn buitenlandsche collega's in alle opzichten kan wedijveren.

Wij voor ons gaan er bij mobilisatie liever op uit met een terreintrekker, dan met gevorderde paarden „die nog wel eens wat te wenschen zullen overlaten”, nog niet gesproken over de combinatie ruiter en gevorderd paard.

En nu de overwegende bezwaren, welke de Kapitein COUZY aanvoert tegen een *huidige* (cursiveering van ons) motorisatie. Vervallen deze bezwaren, dan is er dus voor onmiddellijke motorisatie geen enkel beletsel meer.

Trouwens Kapitein COUZY, is er zelf ook van overtuigd, *dat motoriseering der D.A. verschillende voordeelen biedt en wel zoodanige, dat — zooals schrijver in de slotconclusie van zijn betoog zegt — motorisatie der D.A. in de toekomst niet zal zijn te ontgaan* (cursiveering van ons).

De evenbedoelde door den Kapitein COUZY geopperde bezwaren zijn:

- I. het nog ontbreken van een goede terreintrekker geschikt voor de D.A.
- II. de voorziening van de benodigde trekkers bij mobilisatie.
- III. de voorziening in bedrijfsstoffen.

ad I.

Hiervoor mogen wij verwijzen naar het gestelde onder ad 12, waaruit wel overduidelijk gebleken is, dat er reeds nu een alleszins zeer goede voor de D.A. bruikbare terreintrekker onmiddellijk voorhanden is, zelfs een product van eigen land, de Tra-Do III.

De prestaties van deze zeer moderne zeswieler met zijn ingenieuze liertrekhaakconstructie heeft meermalen onze groote bewondering afgedwongen met zijn formidable trek- en terreinprestaties.

Bovendien, de techniek staat niet stil; reeds nu wordt gearbeid om de Trado III alweer meer te volmaken, door toepassing van het systeem alwiel-aandrijving.

Terreintrekkers, welke aan zeer hoge eischen voldoen, zijn inderdaad direct voorhanden. En doen zich in de praktijk nog wenschen voor, dan bestaat er geen twijfel, of de moderne constructeur zal er in slagen, hiervoor de juiste oplossing te vinden, in tegenstelling met het paard, dat 6000 jaar terug nog

precies hetzelfde was als het nu is en dat er wat zijn gevoeligheid betreft steeds slechter op is geworden.

Wat de voortschrijding der techniek betreft, mogen wij wijzen op het reeds zeer groote verschil in technisch opzicht tusschen de Tra-Do I en III.

En nogmaals, een der slagzinnen uit de burgermaatschappij overnemend, zouden wij kunnen zeggen „hebt gij ten aanzien van terreintrekkers voor de D.A. wenschen, zegt het den technicus en het komt in orde”.

Maar zooals gezegd er valt niet veel meer te wenschen, nu wij naast alle bestaande buitenlandsche terreintrekkers, kunnen beschikken over een eigen nationaal product als de Tra-Do III.

Het eerste, en indien het bestond inderdaad allergrootste bezwaar tegen motorisatie der D.A. is derhalve reeds *nu* van geenerlei waarde meer.

ad II.

Voor wat betreft de benoodigde trekkers bij mobilisatie moge hier verwezen worden naar ad 8. Uit de aldaar gehouden *beschouwingen bleek, dat nagenoeg zonder moeite*, in de behoefte aan trekkers kan worden voorzien.

Het argument van den Kapitein COUZY, dat het voortschrijden van de techniek (waarvan wij volkomen overtuigd zijn) periodieke vervanging van het aangeschafte materiaal noodzakelijk zal maken, achten wij in geen enkel opzicht steekhoudend. Ook het paardenmateriaal moet geregeld vervangen worden (met als dure tusschenschakels het Remonte Dépôt en het A.P.D.) en men krijgt voor het afgevoerde paarden materiaal steeds weer dezelfde kwaliteit terug. Nooit iets beters, iets moderners, waaraan naar voren gekomen gebreken weggewerkt of verbeterd zijn. Altijd maar weer hetzelfde materieel, met alle nadeelen, die er aan vast zitten.

Maar bovendien als men met bovengenoemde argumentatie rekening zou houden bij de aanschaffing van technisch materieel, dan zou men nooit iets kunnen aanschaffen, omdat de techniek niet stilstaat, omdat de macht van de moderne techniek welhaast onbegrensd is. Wat heden ultra-modern is, is over vijf jaar, misschien wel eerder, alweer achterhaald door iets wat alweer mooier, beter en doelmatiger is. De voorbeelden liggen voor het grijpen (pantserwagens, vliegtuigen, enz.).

Maar om bij de aanschaffing van materiaal te gaan wachten, tot nu werkelijk het aller-allerlaatste en het aller-allerbeste wat op dit gebied te bereiken is, tot stand is gekomen, is volslagen nonsens. In de eerste plaats weten wij niet, wanneer dat stadium is bereikt en in de tweede plaats is het huldigen van dat beginsel dan oorzaak, dat men bij voortduring *niets* heeft.

In verband met het bovenstaande concludeeren wij dan ook, dat het onder II genoemde bezwaar geen beteekenis heeft.

ad III.

Allen, die wij spraken, zoowel militairen, als burgers, kwamen altijd met de stereotiepe vraag „Ja, inderdaad gemotoriseerde artillerie biedt wel veel voordelen, maaër, waar halen wij de benzine vandaan”.

Ja, maar, die benzine.

Het beruchte benzinevraagstuk, de groote reddingsboei van alle tegenstanders van motorisatie.

Alvorens op deze vraag in te gaan, zouden wij een andere vraag willen stellen. En die vraag luidt, of er in ons land, vóórdat er sprake was van motorisatie, ooit gesproken is over een ijzer-, een staal-, een koper-, een nikkel-, een lood-enz.

vraagstuk. In verband daarmee, willen wij voorts vragen, waar wij in ons land de plaats of de plaatsen moeten zoeken, waar wij de millioenen tonnen ijzererts vandaan kunnen halen, om de enorme behoefte aan ijzer en staal in een modernen oorlog te kunnen dekken.

Het antwoord moet hierop luiden: *nergens*. En heeft iemand zich ooit om dit vraagstuk even druk gemaakt, als nu geschiedt ten aanzien van het benzinevraagstuk? En toch, als er nu een materiaal is, dat in ongekende hoeveelheden noodig zal zijn, in den modernen materiaaloorlog, dan is het wel ijzererts. Voor elke verschoten geweer- of mitrailleurkogel, voor elke verschoten granaat, moet of complete afgewerkte munitie, dan wel ijzererts uit het buitenland worden *ingevoerd* !!

Het oorlogvoeren zonder munitie gaat nu eenmaal niet. En geen kubieke centimeter ijzererts vinden wij in eigen bodem.

Het lood uit onze patronen . . . moet worden ingevoerd, het koper van onze hulzen . . . moet worden ingevoerd, het aluminium voor onze vliegtuigen en spullen der mitrailleurtrommels . . . moet worden ingevoerd. Het rubber voor onze gasmaskers . . . moet worden ingevoerd.

Waar vinden wij in ons land de noodige grondstoffen om ons leger en volk behoorlijk van kleding te kunnen voorzien, waar, voor onbepaalde tijd, het benodigde voedsel?

Kortom, wij willen betoogen, dat er naast een benzine-vraagstuk, een ijzer-, een aluminium, een koper-, een lood-, een rubber-, een katoen-, enz. enz. -vraagstuk bestaat. Wij zijn nu eenmaal wat onze oorlogsvoorziening betreft geheel op het buitenland aangewezen. Dat is nu eenmaal een feit, waaraan niets te veranderen valt en waarmee wij derhalve rekening moeten houden. Het is een daad van juist beleid, om vraagstukken betreffende de voorziening der behoeften in oorlogstijd, reeds in vreedstijd onder het oog te zien, opdat in oorlogstijd het grootste rendement uit de beschikbare middelen wordt verkregen. En bij de *vele* vraagstukken, welke op dit gebied de aandacht vragen, behoort óók de benzine. Het benzinevraagstuk is derhalve een onderdeel van een veel grooter vraagstuk. Maar moet nu niet zoo veel mogelijk geschieden, om dat groote complex van vraagstukken zooveel mogelijk te beperken? Dat beginsel is inderdaad juist, *mits* wordt voldaan aan de absolute voorwaarde, *dat daardoor in geen enkel opzicht aan de doelmatigheid der middelen wordt getornd*.

Immers op het gevechtsveld is er maar één factor, welke den doorslag geeft, en deze factor heet *uitwerking*. De grootste uitwerking wordt verkregen met de modernste middelen. Daarom moet een land, hetwelk zichzelf respecteert, een leger hebben, dat beschikt over alle middelen, waarover een eventuele tegenstander ook beschikt. Zouden wij van dit beginsel afstand doen, omdat deze middelen, of de grondstoffen voor deze middelen niet in eigen land aanwezig zijn en besluiten wij om genoeg te nemen, met wat het eigen land dan wel in voldoende mate biedt, dan geven wij willens en wetens een deel van de uitwerking op het gevechtsveld cadeau en maken wij het den tegenstander al bijzonder gemakkelijk!

Dit zou de grootste fout zijn, die een strateeg of tacticus ooit kan maken. Het is lijnrecht in strijd met een der belangrijkste beginselen der strategie en tactiek, n.l. dat men op het gevechtsveld op die plaats waar men de beslissing wenscht te forceeren nooit sterk genoeg kan zijn.

Mogen wij er ten slotte nogmaals op wijzen, zooals wij reeds in het begin van onze beschouwingen deden, dat de motor in ons leger reeds een ontzagwekkende rol speelt. Geheel gemotoriseerde en ten zeerste uitgebreide D.G.A., Treinen,

Lichte Brigade, Pioniers, luchtdoelgeschut, pantserafweergeschut, leger-artillerie, zoeklichtenafdeelingen, munitiecolonnes, pontonafdeelingen, motor-materiaal bij verschillende kleinere onderdeelen (verk. A., R.W.) en last not least de luchtstrijdkrachten.

Al deze eenheden en onderdeelen maken het noodig, dat er zoodanige maatregelen t.a.v. de benzine worden getroffen, dat er evenals met de munitie, rubber, springstoffen, kleeding, uitrusting, enz., enz., een voorraad aanwezig is, welke voldoende is voor twee à drie maanden oorlogvoering, zulks in afwachting van den aanvoer door of door middel van bondgenoten. Reeds constateerden wij, dat het geheele benzinevraagstuk een onderdeel was van een veel grooter vraagstuk. En voor de motoriseering der D.A. vormt het benzinevraagstuk maar een zeer beperkt deel van het *geheele* benzinevraagstuk. Een vraagstuk dat ook zonder gemotoriseerde D.A. al aanwezig is en dat met àl de andere vraagstukken der voorziening nu op deskundige wijze reeds bestudeerd wordt.

In verband met het bovenstaande kennen wij aan het benzinevraagstuk dan ook in geen enkel opzicht de waarde toe, welke tegenstanders van een motoriseering der D.A., daar zoo gaarne aan willen hechten.

Resumeerend kunnen wij dus constateeren, dat gemotoriseerde Divisie Artillerie ten aanzien van:

1. de concentratie van de weermacht,
2. de strategische beweeglijkheid,
3. de tactische beweeglijkheid,
4. de gevoeligheid ten opzichte van gas,
5. de gevoeligheid voor panieken,
6. de opleiding,
7. het personeelvraagstuk,
8. de remonteering,
9. de gevoeligheid voor klimaats-, voedings-, verzorgings- en rijkunstige invloeden,
10. het economische vraagstuk,
11. de aan- en afvoer, alsmede de aanvulling van munitie,
12. het mobilisatievraagstuk,

grootte, ja zelfs zeer grootte voordeelen biedt ten opzichte van bereden artillerie.

Daartegenover zijn de overwegende bezwaren tegen gemotoriseerde D.A. door den Kapitein Couzy naar voren gebracht, al zeer weinig steekhoudend, zelfs in vele opzichten van geen enkele waarde.

Onze *eindconclusie* is dan ook, welke conclusie tevens een antwoord is op de vraag, welke wij aan het hoofd van deze beschouwingen plaatsens, n.l. of motoriseering der D.A. noodzakelijk is, *dat wij in het belang van onze geheele weermacht, er niet met genoeg nadruk op kunnen wijzen, dat motoriseering der Divisie-Artillerie inderdaad noodzakelijk is.*

Door motorisatie der D.A. zal onze D.A. meer bedrijfszeker worden en meer kunnen presteeren, wat de totale waarde van onze weermacht belangrijk zal verhoogen en waardoor de preventieve waarde van ons leger aanzienlijk zal toenemen.

Naschrift.

Aangezien het n.m.m. niet juist is over een niet-actueel vraagstuk langdurig te polemiseren, maak ik gaarne gebruik van de mij geschonken gelegenheid om aan het voorgaande artikel enkele opmerkingen toe te voegen, waarbij de vorm van een naschrift gelukkig de noodige beperking oplegt.

Mijn bezwaar tegen het zeer vlot geschreven artikel is gelegen in het feit, dat — hoewel de schrijver een onbevooroordeeld onderzoek in het uitzicht stelt — de behandeling op dezelfde wijze geschiedt als in de artikelen van den kapitein VAN DER TRAPPEN, n.l. het breed uitmeten van de voordeelen der motortractie voor de D.A. tegenover de nadeelen van de paardentactie, terwijl de voordeelen van deze laatste en de nadeelen der motortractie geheel buiten beschouwing blijven.

Aangezien eveneens de argumentatie in hoofdzaak dezelfde is als in voren genoemde artikelen, kan ik voornamelijk verwijzen naar mijn opmerkingen dienaangaande in de Novemberaflevering 1938, zoodat ik mij tot de enkele onderstaande opmerkingen zal beperken.

1. Het vraagstuk der voorziening in bedrijfsstoffen als niet-bestaand te kwalificeeren, omdat er dan voor andere stoffen soortgelijke vraagstukken zouden bestaan, is wel een zeer vreemde argumentatie.

Inderdaad is ons land arm aan grondstoffen, benodigd voor de oorlogvoering. De voorziening in die stoffen is dan ook een moeilijk vraagstuk. Van sommige stoffen worden voorraden aangehouden, andere stoffen kunnen door „Ersatz” worden vervangen. Ook komen verschillende stoffen, zooals staal en ijzer, in verschillende gebruiksvormen (rails-, hekken- e.d.) voor, waardoor in tijd van nood een zekere reserve aanwezig is.

Bedrijfsstoffen voor motoren zijn onvervangbaar. Reeds thans vormt het voor de weermacht, waarbij de motorisering reeds een zeer belangrijke rol speelt, een zeer moeilijk vraagstuk hoe in die bedrijfsstoffen moet worden voorzien. Niet alleen zijn ontzaggelijke voorraden noodig, maar ook de opslag van dergelijke voorraden vormt een probleem. Moet dit vraagstuk nu nog moeilijker, wellicht onoplosbaar, worden gemaakt door een onnoodige motorisatie der D.A.?

2. De transformatie van 4- in 6- wielers is niet zoo eenvoudig als kapitein VAN DER TRAPPEN aangeeft en ook kapitein KONING meent. Daarmede gehouden proeven hebben doen zien, dat voor een dergelijke omvorming van één vrachtwagen 4 monteurs gedurende 8 uur noodig zijn, indien de benoedigde onderdeelen zijn opgelegd. Doch bovendien is een groot gedeelte van de te vorderen vrachtauto's voor een zoodanigen ombouw ongeschikt. De Trado III is wellicht geschikt voor motor- of luchtdoelartillerie, doch niet voor D.A. Ook in het buitenland zoekt men en kan men nog geen geschikte trekker voor de D.A. vinden.

3. Reeds thans is het aantal dienstplichtigen, dat voor eerste-oefening in werkelijken dienst komt en dat in het bezit is van een rijbewijs, te klein om in de behoefte aan chauffeurs te voorzien. Elk jaar moeten dan ook reeds eenige honderden dienstplichtigen, die nog nimmer een auto bestuurden, als chauffeur worden opgeleid. Bij motorisatie der D.A. zal laatstgenoemd aantal aanzienlijk stijgen. Hoe kunnen zij buiten dienst hun geoefendheid onderhouden en wat zal hun geoefendheid zijn bij de derde herhalingsoefening? Bovendien zullen wel zeer weinigen in de gelegenheid zijn om buiten hun diensttijd een terreintrekker te rijden!

4. Bij de door mij voorgestane verbetering van de geoefendheid der stukrijders is geen verlenging van den eerste-oefeningstijd noodig. Tot nu toe werd slechts de helft van den beschikbaren tijd gebruikt. In een jaar kan men goedgeoefende stukrijders opleiden.

5. Waar de getallen benoedigde trekkers op gebaseerd zijn is niet duidelijk.

en de geschied
hiet het
paard

Voor 36 stukken zijn benodigd 36 trekkers voor de vuurmonden, 36 trekkers voor de caissons dan wel 36 munitieterreinauto's, alsmede commandoauto's, herstellingsauto's, keukenauto's, enz., waarvan verschillende als reservetrekker bruikbaar moeten zijn.

6. Gelet op de reeds indrukwekkende lijst van gemotoriseerde onderdeelen onzer weermacht, welke schrijver vermeldt en welke bij concentratie langs den weg zullen worden verplaatst, zal een uitbreiding daarvan met $8 \times 3 = 24$ afdelingen de z.g. verspreiding van doelen ongunstig beïnvloeden. Op de wegen zullen zich opeenhoopingen kunnen voordoen. Strategische vervoeren gedurende een oorlog zullen in onze verhoudingen practisch niet voorkomen.

7. Daargelaten dat Abessynië niet als een modern gevechtsweld kon worden aangemerkt, slaat de opmerking van maarschalk BADOGLIO niet op D.A. doch op motorartillerie.

Zoowel in de Italiaansche als in de Deutsche weermacht speelt de motor een overheerschende rol. Zegt het dan niets dat in die legers, waarvan het laatste in enkele jaren geheel nieuw is opgebouwd, de D.A. nog paardentractie heeft!

J. H. COUZY.

NIEUWE UITGAVEN.

„Hout van oerwoud tot interieur” door W. BOERHAVE BEEKMAN. Uitg. N.V. *Uitg. Mij. A.E. E. Kluwer te Deventer*. Prijs geb. f 9,50.

In dit rijk geïllustreerde boekwerk, ingeleid door Dr. ir. J. PH. PFEIFFER, beschrijft de schrijver in verhalenden trant de herkomst, de winning, de eigenschappen en de toepassingen van talloze houtsoorten en wel op een zoodanige wijze, dat het werk ook den niet-technischen lezer, wanneer deze althans belang stelt in de edele houtsoorten, de oerwouden en alles wat hiermede samenhangt, ongetwijfeld zal boeien.

Ik ben het met Dr. ir. PFEIFFER evenwel volkomen eens, dat deze eenigszins populair aandoende vorm allerm minst afbreuk doet aan de groote waarde, welke het boekwerk bezit voor de technische wereld. Deze waarde is nog des te grooter, daar het boek de vrucht is van vele jaren van onderzoek en de schrijver in dit werk bovendien een jarenlange ervaring — het voorbericht vermeldt „mijn hoofddoel, een boek te schrijven over hout, dat practische waarde zou bezitten, hield mij na twintig jaren nog steeds bezig” — en vele belangrijke gegevens heeft willen vastleggen.

Het werk thans doorbladerende, zien wij in het eerste hoofdstuk de „Aankap” beschreven. Begonnen wordt met eenige historische herinneringen aan Brazilië en aan den Gouverneur-Kapitein en Admiraal-Generaal van het toenmalige *Nederlandsch-Brazilië*, Graaf JOHAN MAURITS VAN NASSAU. Deze laatste was een groot liefhebber van fraaie, edele houtsoorten, waarvan hij een uitgelezen verzameling had aangelegd.

Een keurcollectie meubelhout werd naar Holland verscheept en onder toezicht van CONSTANTIÏN HUIJGENS toegepast voor betimmeringen en meubelen van het oude Maurits-huis, dat in 1704 echter door brand werd vernield.

Verder worden ons in foto en geschrift de moeilijkheden getoond, welke het kappen en het vervoer van de woudreuzen in de dichte, moeilijk doordringbare oerwouden van Brazilië met zich mede brengen.

De tweede en derde hoofdstukken behandelen de noodlottige gevolgen van „de ontbossching” en de maatregelen, welke o.a. de Braziliaansche regeering treft voor de noodzakelijke „herbebossching”.

Brazilië wordt in het bijzonder behandeld wegens het langdurige verblijf van den schrijver in Zuid-Amerika.

Het vierde hoofdstuk laat in niet minder dan 249 bladzijden het licht schijnen over „De bosschen der wereld en hun voornaamste houtsoorten”. De schrijver behandelt hierin niet slechts de herkomst van ongeveer 500 houtsoorten, doch wij kunnen tevens ruimschoots kennismaken van de verschillende eigenschappen en toepassingen hiervan.

In dit hoofdstuk worden voorts een groot aantal economische gegevens verstrekt over de bosschen van de geheele wereld, die feitelijk ieder ontwikkeld mensch moeten interesseeren.

Men krijgt bij het lezen ongetwijfeld den indruk, dat de wereld nog van ontzaglijke hoeveelheden hout is voorzien en houtgebrek ook in de naaste toekomst niet is te verwachten, mits men deze houtvoorraden slechts weet te exploiteeren.

Niettemin moet ter wille van een tijdige houtaanvulling het parool „herbebossing“ krachtig gelden en in vele landen is dit gelukkig geen ijdele klank meer. Ter toelichting diene een der volgende voorbeelden. Volgens den schrijver wordt de houtvoorraad in de geheele Amazonevallei door de Noord-Amerikaansche experts geschat op ruim 8 milliard kubieke meters, een voorraad voldoende om er een parketvloer van te kunnen maken, die geheel Nederland bedekt, terwijl er dan nog voldoende vloerhout zou overblijven om er geheel Italië mede te beleggen.

De Braziliaansche tropische oerwouden blijken tot de rijkste en meest gevarieerde ter wereld te behooren. De Noord-Amerikaansche houtspecialist Professor S. J. RECORD noemt voor de Amazonevallei het getal van 2500 verschillende houtsoorten.

Belangwekkend is ook, wat de schrijver mededeelt over den ouderdom en de afmetingen van eenige boomsoorten. Zoo worden in de reservaten van de V.S. van Noord-Amerika (de nationale parken: Yosemite, Sequoia en General Grant) Redwood-boomen, ook wel Mammoth-boomen genoemd, aangetroffen, die een ouderdom bezitten van twee duizend tot bijna vier duizend jaar. De hoogte van enkele van deze boomen bedraagt zestig tot tachtig meter en de diameter soms tot meer dan elf meter.

De totale Nederlandsche houtbehoefte — zoo lezen wij verder — bedraagt volgens den schrijver rond drie en een half miljoen kubieke meter per jaar, waarvan slechts circa 14 procent uit eigen bosschen wordt aangevoerd.

Hiertegenover staat het enorme boschbezit van 124 miljoen hectare in Nederlandsch-Oost-Indië, d.w.z. ongeveer 36 maal zoo groot als Nederland.

Terecht wijst de schrijver op de geringe bekendheid hiervan bij het Nederlandsche volk. Te veel is de kennis hiervan nog beperkt tot een kleine groep deskundigen.

Het zou te ver voeren om ons, zij het slechts met de belangrijkste, houtsoorten bezig te houden. Laten wij volstaan met vast te stellen, dat, hoewel de toepassing van hout reeds dateert uit de oudheid, wij nog slechts aan het begin zijn van alle technische mogelijkheden.

Vergrooting van de kennis van het hout moet ongetwijfeld leiden tot uitgebreidere toepassingen.

Het vijfde hoofdstuk behandelt de groeiwijze van den boom. Van zeer veel belang is hetgeen de schrijver hierbij mededeelt over het ontstaan van de tekening en de kleur van het hout.

Het zesde hoofdstuk geeft een beschouwing over de moderne bewerkingen van het hout voor finer en het maken van triplex en meubelplaten. De toepassingen hiervan breiden zich in de laatste jaren geweldig uit.

De zevende, achtste, negende en tiende hoofdstukken zijn onderscheidenlijk gewijd aan de toepassingen van finer en inlegwerk, beeldhouwwerk en snijwerk in hout, meubelen in hout en interieurs in hout. De groote verzameling afbeeldingen, zoowel van de oude als van de moderne toepassingen, vormen hierbij de hoofdzaak en spreken voor zich zelf. Men kan alleen reeds groot respect hebben voor den arbeid, die voor deze verzameling is moeten worden verricht.

Het boekwerk eindigt met het elfde hoofdstuk, dat handelt over de wereldmacht van het hout. Het blijkt, dat hout hierbij met een jaarlijksche productiewaarde van ruim 12 milliard goud-guldens de tweede plaats inneemt. Het wordt alleen overvleugeld door melk met een jaarlijksche productiewaarde van 35 milliard goud-guldens.

Na hout volgen steenkolen met 6,6, tarwe met 6,3 en aardappelen met een jaarlijksche productiewaarde van 6,2 milliard goud-guldens. Hierop volgen pas vleesch, petroleum en ijzer.

Van de totale houtproductie van Europa en Noord-Amerika blijkt evenwel slechts 4 procent en van de geheele werkhoutproductie slechts 7 procent op de internationale markt te komen, zoodat hout in de rij der wereld-handelsgoederen de vijfde plaats inneemt.

Resumeerende een boekwerk, dat een belangrijke aanwinst beteekent voor de literatuur op dit gebied en dat, door het velerlei dat het bevat, in geen technische bibliotheek mag ontbreken. Het is verder een werk, dat door een ieder, die op een of andere manier, hetzij voor studie, hetzij voor practische toepassingen, in aanraking komt met hout, met succes kan worden geraadpleegd.

De firma *Kluwer* zorgde op de bekende wijze voor een keurige uitvoering.

PORTRETTEEN VAN ONZE GENERAALS.

Als losse bijlagen, uitgevoerd in rotogravure, zijn bij dit nummer gevoegd de portretten van de Luitenant-Generaals I. H. REYNDERS, J. J. G. Baron VAN VOORST TOT VOORST, P. J. VAN MUNNEKREDE, M. BELZER en J. VAN ANDEL en van Kolonel J. C. PABST.

Lucht oorlog boven Europa, door LOTHAR SCHÜTTEL. N.V. Uitg. Mij. „Fidelitas”, Amsterdam. Prijs ingen. f 2.75, geb. f 3.50.

Aan de hand van uitvoerige, goed gedocumenteerde beschouwingen, wijst de Deutsche Majoor LOTHAR SCHÜTTEL op de aspecten, welke een nieuwe Europeesche oorlog zal vertoonen onder den invloed van het strategisch gebruik van luchtstrijdkrachten.

Hij komt tot de conclusie, dat deze strijdkrachten om wille van strategische belangen dadelijk bij het begin van den oorlog als zelfstandig wapen zonder erbarmen tegen het geheele vijandelijke volk zullen worden ingezet. Dit zal tot de eerste operatieve maatregelen van elken opperbevelhebber behooren. „De verwoesting van menschelijke agglomeraties met al haar cultureele waarden zal niet afhangen van het toeval der verdere ontwikkeling van den oorlog of een gril van het krijgsgeluk.”

Het luchtwapen is echter van nature in zijn mogelijkheden beperkt; groote aanvankelijke successen zullen zonder de beoogde uitwerking blijven, als het landleger den veldslag aan de grenzen verliest. Bovendien is het de vraag of het wapen in den loop van den oorlog op peil zal kunnen worden gehouden. De aanvulling van personeel, materieel en verbruikstoffen zal op geweldige moeilijkheden stuiten.

Achtereenvolgens wordt de luchtstrategische positie van de groote Europeesche „mogendheden ter lucht”, Engeland, Frankrijk, Italië en Rusland besproken. Duitschland wordt slechts genoemd, waar het geldt om aan te toonen, hoe ernstig dit land wordt bedreigd door Sowjet-Rusland.

Rusland kan met zijn machtige luchtvloot Europa en in het bijzonder Duitschland omsingelen. Als vooruitgeschoven bases zullen daarbij Scandinavië, Polen en Turkije dienen. Zelf blijft het land bijna onkwetsbaar. De vliegtuigfabrieken en andere oorlogsindustrieën liggen veilig voor luchtaanvallen aan den voet van het Oeral-gebergte.

Actueel zijn vooral de beschouwingen, die gewijd zijn aan Italië. Dit land heeft zich reeds een krachtige luchtstrategische positie in de Middellandsche Zee verworven. De beteekenis van het luchtwapen is er tijdig ingezien:

„Onze luchtvaart moet zoo sterk en machtig worden, dat haar vleugelen de zon boven ons land verduisteren. Want ik voorzie, dat wij tusschen de jaren 1935 en 1940 een keerpunt in de geschiedenis van Europa zullen bereiken. Dan zullen we onze stem moeten verheffen en onze rechten doen erkennen.” (MUSSOLINI voor de Kamer in 1930).

Ook aan de luchtstrijdkrachten van de kleinere Europeesche naties wordt aandacht geschonken.

„Wanneer staten, die een strenge neutraliteitspolitiek in acht nemen, de opvatting huldigen, dat de veiligheid van hun grenzen in een toekomstigen oorlog slechts dan verzekerd is, wanneer de bescherming der grens en van het luchtgebied is toevertrouwd aan een leger, sterk genoeg om schendingen van grens of luchtgebied voor den indringer weinig aantrekkelijk te maken, dan moet tegenover een dergelijke opvatting worden gewezen op de waarschijnlijkheid, dat in den toekomstigen oorlog, die door het luchtwapen zal worden beheerscht, grensschending door luchtstrijdkrachten veel eerder mogelijk is dan door het binnendringen van legerformaties. De inrichting en instandhouding van luchtstrijdkrachten en luchtafweer geldt dan ook voor de neutrale, d.w.z. de militair niet bij den oorlog betrokken staten, als een onontkoombare eisch.”

Het boek is voorzien van een voorwoord van den Generaal-Majoor BEST.

S. H. H.

„Les enseignements aériens de la guerre d'Espagne”, door C. ROUGERON. *Uitgave Editions Berger-Levrault, Parijs. Prijs frs. 25.— + 20%.*

UIT DE VAKPERS

DE VUURWALS.

In onderstaand tijdschrift geeft Majoor GÅDE gedachten over uitvoerbaarheid, voorbereiding en wijze van uitvoering van de vuurwals, welke te meer aandacht verdienen omdat Schr. werkzaam is bij de Inspectie der Duitsche artillerie en men derhalve mag aannemen, dat zijne inzichten worden gedekt door die der leiding van dit wapen.

Schr. definieert de *vuurwals* als een tijdelijke en plaatselijke concentratie van een zeer sterk artillerievuur op de voorste vijandelijke stellingen, welk vuur op te voren vastgestelde tijdstippen over bepaalde afstanden sprongsgewijze naar voren wordt verlegd, zoodat het als een wals van vuur en staal de vijandelijke verdedigingswerken met de zich daarin bevindende menschen en wapenen neerdrukt. Onmiddellijk achter deze vuurwals moet de infanterie voorwaarts stormen om de overlevende, nog gevechtswaardige verdedigers te vernietigen. (Vergelijk G e v. H a n d l. II p. 498; I. R. II B p. 348).

Op de uitvoerbaarheid van een vuurwals hebben de volgende *factoren* invloed.

- a. Het aanvalsterrein;
- b. De sterkte van de vijandelijke stelling, ingerekend de artillerie;
- c. De breedte van de voorgenomen doorbraak en de beschikbare hoeveelheid artillerie;
- d. De benodigde, dan wel beschikbare hoeveelheid munitie;
- e. De in te zetten artilleristische inlichtingsmiddelen;
- f. De tot het begin van den aanval beschikbare tijd;
- g. Het verrassen van den tegenstander.

Uit Schr.'s beschouwing dezer factoren teekenen wij aan:

„Een vuurwals vraagt veel, *zeer veel munitie*. Dwingt de munitietoestand tot zuinigheid, dan moet van het schieten eener vuurwals afstand worden gedaan. Dit staat echter gelijk met afstand doen van den aanval, want *wie onder munitiegebrek lijdt, kan en mag niet aanvallen*”.

En voorts:

„Het verrassen van den tegenstander is de gewichtigste voorwaarde voor het welslagen van de vuurwals. Krijgt de tegenstander

te voren kennis van aanval en vuurwals, dan zal hij zich met de massa zijner troepen aan de vernietiging onttrekken en in een achterwaarts gelegen stelling opnieuw ter verdediging inrichten”.

De *organisatie der aanvalsartillerie* moet er rekening mede houden, dat de vijandelijke infanterie door de vuurwals moet worden onderdrukt („zerschlagen”) en tevens de vijandelijke artillerie moet worden uitgeschakeld. Daar nimmer genoeg artillerie beschikbaar zal zijn om beide taken gelijktijdig te volbrengen, moet vóór den aanval 's vijands artillerie met alle daartoe noodige eigen batterijen worden bestreden („niedergekämpft”) en moet vervolgens, tijdens den aanval, deze artillerie door een bepaaldelijk daartoe aangewezen „artillerie bestrijdingsgroep” geneutraliseerd („niedergehalten”) worden gehouden. De sterkte van deze groep berekent Schr. als volgt. Het geneutraliseerd houden van vijandelijke batterijen moet geschieden door eigen batterijen in verhouding 1 : 1. Zijn dus te voren in het aanvalsvak bijv. 12 vijandelijke batterijen vastgesteld en bestreden, dan moeten 12 eigen batterijen, d. z. 4 afdeelingen, worden bestemd om de verkregen neutralisatie te onderhouden. Aangezien niet mag worden aangenomen, dat alle vijandelijke batterijen zijn opgespoord, moet nog een afdeeling worden aangewezen als bewakingsafdeeling om nieuw opduikende vijandelijke batterijen te bestrijden. Tijdens den aanval en het schieten van de vuurwals moeten dus 5 afdeelingen worden gereserveerd voor artilleriebestrijding. Deze vormen bij Schr. een „Artilleriebekämpfungsguppe” onder den Artilleriecommandant „z(ur) b(esonderen) V(erwendung)” van het Korps. Bij ons ware de versterkte D.G.A. (zonder 15 hw., zie onder) onder den C.D.G.A. met deze taak te belasten. De overblijvende artillerie wordt, voor zoover daartoe geschikt, bestemd voor de vuurwals.

Wat betreft de *vuurmondtypen* acht Schr. voor de vuurwals geschikt de lt. hw. van 10 cm en in het bijzonder de zw. hw. van 15 cm. Deze opvatting wijkt af van de bij ons heerschende, o.m. neergelegd in punt 40, laatste zinsnede, van I R. II A.

Steeds weer wordt er in Duitschland op gewezen, dat *de groote moreele werking van de artillerie eerst begint met het kaliber van 15 cm en dat het bij een aanval derhalve onontbeerlijk is, dat de aanvalsinfanterie mede wordt gesteund door zware hw.* Komt onze huidige hw. van 15 l. 17 eerlang beschikbaar voor de D.G.A., dan zal deze afdeling — wier korte dracht haar buitendienst minder geschikt maakt voor artilleriebestrijding — o.i. in de eerste plaats moeten worden bestemd voor versterking der art. eener op het zwaartepunt strijdende divisie.

Anderzijds acht Majoor GÄDE de *lt.hw. door zijn groote vuursnelheid zeer geschikt voor indeeling bij een artillerie-bestrijdingsgroep.* Hetzelfde geldt o.i. van den veldvuurmond.

Kanonnen van 15 cm en mortieren van 28 cm, die in de Deutsche legerartillerie voorkomen en worden toegevoegd aan een op een zwaartepunt strijdend korps, acht Schr. onderscheidenlijk bijzonder geschikt voor storende en verontrustende vuren en voor beschermende vuren tegen weerstandscentra e.d. in de aanvalsvakken van de beide voordivisiën.

Een welkome versterking kan worden verkregen door indeeling van *nevelbatterijen* (bewapend met mortieren van 10 cm; zij behooren in het Deutsche leger tot het wapen der neveltroepen), in het bijzonder voor het leggen van nevelschermen op de flanken van de aanvalstroepen.

Schr. verdeelt de artilleriewerking in *drie fasen:*

A. Het voorbereidend artillerievuur;

B. Het artillerievuur tijdens den infanterie-aanval;

C. Het artillerievuur na het afloopen van de vuurwals.

ad A. Het voorbereidend artillerievuur.

Bij de *artilleriebestrijding voor den aanval* gaat Schr. er van uit, dat elke opgespoorde vijandelijke batterij moet worden bestreden („niedergekämpft”) door één eigen afdeling, waartoe in te zetten de afdelingen der „Art. bekämpfungsgroupe” en de noodige afdelingen der D.A. Schr. rekent hierbij een tijdsduur noodig van 15 min. per te bestrijden batterij en doet de artilleriebestrijding 30 min. duren waarbij dus voor n te bestrijden batterijen $\frac{n}{2}$ eigen afdelingen moeten worden ingezet.

Bij de *inleidende beschieting* geeft Schr. uit moreele overwegingen den voorkeur aan een systeem van tijdelijk begrensde vuurconcentraties op verschillende deelen van 's vijands stelling, gescheiden door vuurpauzen en tenslotte, omstreeks U min 15 of U min 10, uitlopende in een vuur van

alle beschikbare batterijen en zware inf. wapenen op den voorrand van 's vijands stelling.

Gedurende dit vuur moet de aanvalsinfanterie zoo dicht mogelijk tegen de vijandelijke stelling opsluiten („sich heranarbeiten”), teneinde op uur „U” (begin van den aanval) tot den stormaanval over te gaan (vergelijk I. R. II B, p. 362).

De nevelbatterijen openen enkele minuten voor uur „U” het vuur om den vijand op uur „U” het uitzicht te benemen.

ad B. Het artillerievuur tijdens den infanterieaanval.

Dit omvat:

1. Het geneutraliseerd houden van de bestreden vijandelijke batterijen en het bestrijden van nieuw opduikende batterijen;

2. De vuurwals.

De *vuurwals* wordt geschoten door de versterkte D.A.'n. Hoe geschiedt dit? Hierbij moeten de volgende punten worden geregeld:

- vuurbreedte van elk der batterijen;
- afmetingen van de vuurwals in de breedte en de diepte;
- beloop van de vuurwals en tijdmaat;
- beschikbaar te stellen munitie, vuursnelheid;
- commandovoering en verbindingen;
- waarneming en verband met de aanvalsinfanterie.

ad a. Vuurbreedte per batterij 100 m, zoowel voor lichte als voor zw. hw. Het vuur der zw. hw. batterijsgewijze over de vuurwals verdeelen.

ad b. De breedte van de vuurwals wordt bepaald door het aantal deelnemende batterijen.

ad c. Het beloop van de vuurwals wordt bepaald door het terrein. De tijdmaat hangt af van de aanvalssnelheid der infanterie, die gemiddeld kan worden gesteld op 1000 m in een half uur (conform I. R. II B p. 346). Bij sprongen van 200 m zou dit er toe leiden, dat de batterijen in een half uur op 5 afstanden, telkenmale 6 minuten schieten. Zóó schematisch moet de tijdmaat echter niet worden bepaald. Deze moet rekening houden met het terrein en de verdedigingswerken van den vijand. In terrein, waar de infanterie meer steun behoeft, kunnen sprongen van 100 m worden gemaakt, dan wel kan in stede van 6 min bijv. 8—10 minuten op één afstand worden gevuurd. Voorts moet het mogelijk zijn de wals te doen stoppen en weder te doen voortgaan. Hiertoe moeten alle batterijen en staven van infanterie en artillerie een daartoe bestemd radiotoestel op „ontvangst” hebben staan (de daartoe noodige toestellen zijn in het Deutsche leger bij de verbindingsafdeelingen van genoemde staven en eenheden organiek ingedeeld. Met behulp

van een codewoord kan de D.A.C. de wals dan doen stoppen. Voor de infanterie beteekent dit woord: „tegen de vuurwals opsluiten” of, zoo dit is geschied „voorloopig halt.” Door een tweede codewoord komt alles weer in beweging.

ad d. Als minimum moet worden gerekend op 40 schoten per Bt.lt.hw. en per Bt. 10 L. en 25 schoten per Bt. zw. hw. op iederen afstand. Dit beteekent voor een wals van 5 km per Bt. lt. hw. of 10 L. 1000 schoten, per Bt. zw.hw. 650 schoten. Hierbij komt nog de munitie voor het voorbereidende vuur en 50 % reserve. Voor den aanvoer der benoodigde munitie rekent Schr. 3—4 nachten noodig.

ad e. De verbindingen zijn beslissend voor slagen en falen van de vuurwals, zooals *ad c* reeds bleek. De radio is hier onontbeerlijk, doch alle verbindingen moeten dubbel of drievoudig zijn.

ad f. Waarnemers der batterijen bij de voorste infanterie. Voorts: rechtstreekse radioverbinding tusschen B.Cn. en D.C., zoomede tusschen art. verbindingscommando's bij de B.Cn. en D.A.C.

ad C. *Het artillerievuur na de wals.*

„Artilleristische Rundschau”, Dec. 1938, Jan., Febr. en Maart 1939. C.

Dit vuur heeft tot taak de infanterie te beschermen tegen 's vijands tegenaanvallen. Het wordt z.n. afgegeven door de batterijen die dit nog uit hun oude stellingen kunnen doen en door batterijen, die tijdens de vuurwals vooruit zijn geworpen. Dit moet geschieden zoodra een batterij niet meer aan het vuur kan deelnemen. Na afloop van de vuurwals snel meer afdeelingen vooruitwerpen. Gemotoriseerde afdeelingen zijn hierbij zeer in het voordeel.

Schr. besluit zijn belangwekkende verhandeling met het *aanvalsbevel van een korps* (waarin het punt „Artillerie”), het daarbij behorende *artilleriebevel* en een volledig uitgewerkt *vuurplan*.

Wij bevelen dit artikel in de bijzondere belangstelling aan van ieder, die omtrent de behandelde aangelegenheid een helder inzicht wil verkrijgen. Zulks te meer, aangezien veel van het behandelde mede van toepassing is op de methode van vuursteun met behulp van vuurconcentraties, die zich volgens een tijdfabel verplaatsen (I. R. II B p. 346), daar deze zijn te beschouwen als een vuurwals met hiaten, of m.a.w. een aantal kleine walsjes op de belangrijkste terreingedeelten.

CARROSSERIEFABRIEK LITH HILLEGERSBERG-ROTTERDAM CEINTUURBAAN - TELEF. 45100

OPGERICHT 1874

BESCHAAFDE DAME,

36 j., zag zich gaarne geplaatst in de

HUISHOUDING

liefst zelfst. werkring. Prima referentiën.

Adres: Karnemelksloot 114, Gouda.

Het Nederlandsch octrooi No. 33043, betreffende:

„Automatisch vuurwapen met magazijn voor het opnemen van een houder met patronen, welke houder door een pal wordt vastgehouden, die samenwerkt met een sperorgaan voor het vasthouden van den grendel van het wapen in zijn achtersten stand” staande ten name van John Douglas Pedersen te Springfield, Mass., Ver. St. v. Amerika, wordt hierbij te koop of ter licentieverleening aangeboden.

Nadere bijzonderheden verstrekt het Nederlandsch Octrooibureau, Laan Copes van Cattenburch 24, 's-Gravenhage.